

Personeelstekorten primair onderwijs

Peildatum 1 oktober 2022

Datum	december 2022
Auteurs	dr. Hendri Adriaens dr. Maartje Elshout Suzan Elshout MSc
Versie	1.1

Uitgave

Centerdata
info@centerdata.nl
www.centerdata.nl

Contact

Hendri Adriaens
hendri.adriaens@centerdata.nl

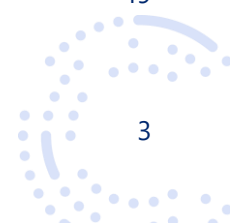
© Centerdata, Tilburg, 2022

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

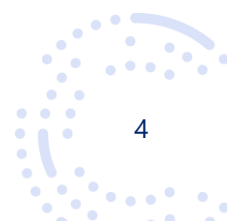
Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	5
1 Inleiding	8
2 Nederland exclusief de 5 grote gemeenten	9
2.1 Respons	9
2.2 Tekorten aan leraren	11
2.2.1 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben	11
2.2.2 De manier waarop tekorten worden ingevuld	12
2.2.3 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging	12
2.2.4 Regionale verdeling van de tekorten	13
2.2.5 Tekorten naar schooltype	14
2.2.6 Tekorten naar schoolweging	15
2.2.7 Invloed Nationaal Programma Onderwijs op de tekorten	16
2.2.8 Tekorten aan leraren over de tijd	16
2.3 Tekorten aan schoolleiding	17
2.4 Samenhang van de tekorten met achtergrondvariabelen	19
3 De 5 grote gemeenten	23
3.1 Respons	23
3.2 Tekorten aan leraren	25
3.2.1 De grote gemeenten vergeleken	25
3.2.2 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben	26
3.2.3 De manier waarop tekorten worden ingevuld	26
3.2.4 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging	30
3.2.5 Tekorten naar stadsdeel	30
3.2.6 Tekorten naar schooltype	32
3.2.7 Tekorten naar schoolweging	33
3.2.8 Invloed Nationaal Programma Onderwijs op de tekorten	34
3.2.9 Tekorten aan leraren over de tijd	35
3.3 Tekorten aan schoolleiding	35
3.4 Samenhang van de tekorten met achtergrondvariabelen	39
4 Landelijke tekorten	41
4.1 Leraren	41
4.2 Schoolleiding	43
Bibliografie	45
Bijlagen	46
A Onderzoeksverantwoording	47
A.1 Methode algemeen	47
A.2 Inhoud van de uitvraag	47
A.3 Verschillen metingen buiten en binnen de G5	48
A.3.1 Niveau van bevraging	49
A.3.2 Benaderingswijze	49
A.3.3 Responsbevorderende maatregelen	49

A.3.4	Controles door besturen	50
A.3.5	Correcties van e-mailadressen	50
A.4	Veldwerk peildatum 1 oktober 2022	50
A.4.1	Mailings en veldwerkperiode	50
A.4.2	Helpdesk	51
B	Tabellen	52
C	Arbeidsmarktregioindeling	55

Managementsamenvatting

Tekorten in het primair onderwijs zijn inmiddels een aantal jaar onder ons. Om meer inzicht te krijgen in de omvang en spreiding van de tekorten is er sinds 2020 een tekortmeting in de G5 (Almere, Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht) en in 2021 voor het eerst ook in de rest van het land.¹ Daarbij wordt niet alleen gekeken naar openstaande vacatures, maar ook naar verborgen tekorten. Verborgene tekorten betreffen een ongewenste situatie, zoals bijvoorbeeld de inzet van onbevoegde leraren, samenvoegen van groepen, et cetera.

Dit rapport beschrijft de vijfde meting die binnen de G5 is uitgevoerd en de tweede meting buiten de G5. Beide metingen zijn verricht met behulp van online vragenlijsten waarin scholen naar het tekort aan leraren en schoolleiding wordt gevraagd. De respons is binnen de G5 met ongeveer 85% zeer hoog. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het bestaan van convenanten in de G5 waarin deelname aan monitoring van tekorten is vastgelegd. Het wordt mogelijk versterkt doordat de eerste meting op initiatief van de G5 is gehouden en de scholen daarom bekend zijn met de uitvraag, en mogelijk door meer urgentiebesef omdat de tekorten in de G5 al langer spelen. Buiten de G5 bestaan geen convenanten, maar is de respons, mede dankzij de inzet van de PO-Raad om scholen te bewegen tot deelname, met 46% zeker hoog.

De resultaten van beide metingen geven mede door deze hoge respons een goed beeld van de situatie rondom de lerarentekorten in Nederland. Het resultaat van de meting is dat het totale landelijk gemiddelde tekort voor leraren 9,5% van de werkgelegenheid voor leraren bedraagt, zie Tabel 1.² Dit vertaalt zich naar een tekort van ongeveer 9.700 fte. Het gaat daarbij om het totaal van openstaande vacatures en verborgen tekorten. De tekorten aan leraren op reguliere posities zijn zowel binnen als buiten de G5 groter dan de vervangingstekorten. Bij de voorgaande meting (peildatum 1 oktober 2021) bedroeg het landelijke tekort aan leraren 9,1%, wat zich vertaalde naar ongeveer 9.100 fte.

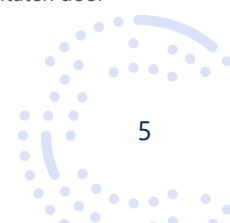
Tabel 1: Schatting van het tekortpercentage (open plus verborgen) aan leraren landelijk, buiten en binnen de G5, onderscheiden naar schooltype en reguliere en vervangingstekorten

schooltype	regulier			vervanging			totaal		
	buiten	binnen	landelijk	buiten	binnen	landelijk	buiten	binnen	landelijk
basisonderwijs	5,0%	11,1%	5,9%	3,2%	3,9%	3,3%	8,3%	14,9%	9,2%
speciaal basisonderwijs	7,1%	15,6%	8,7%	3,9%	9,0%	6,5%	11,1%	24,6%	15,2%
(voort.) spec. onderwijs	5,8%	9,4%	6,2%	3,0%	4,2%	3,5%	8,8%	13,6%	9,7%
totaal	5,2%	11,1%	6,1%	3,2%	4,1%	3,4%	8,5%	15,2%	9,5%

Het tekort binnen de G5 ligt aanmerkelijk hoger dan daarbuiten (15,2% versus 8,5%) en dit geldt ook als we onderscheid maken naar schooltype. Het grootst zijn de tekorten voor het speciaal basisonderwijs, zowel binnen als buiten de G5. Opvallend is ook dat de tekorten in het reguliere basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs binnen de G5 bijna tweemaal hoger liggen dan daarbuiten (respectievelijk 14,9% versus 8,3% en 13,6% versus 8,8%) en ruim tweemaal zo hoog zijn in het speciaal basisonderwijs binnen de G5 als buiten de G5 (24,6% versus 11,1%). Binnen de G5 hebben Rotterdam en

¹ (Adriaens, Elshout, Elshout, & de Cock, 2021)

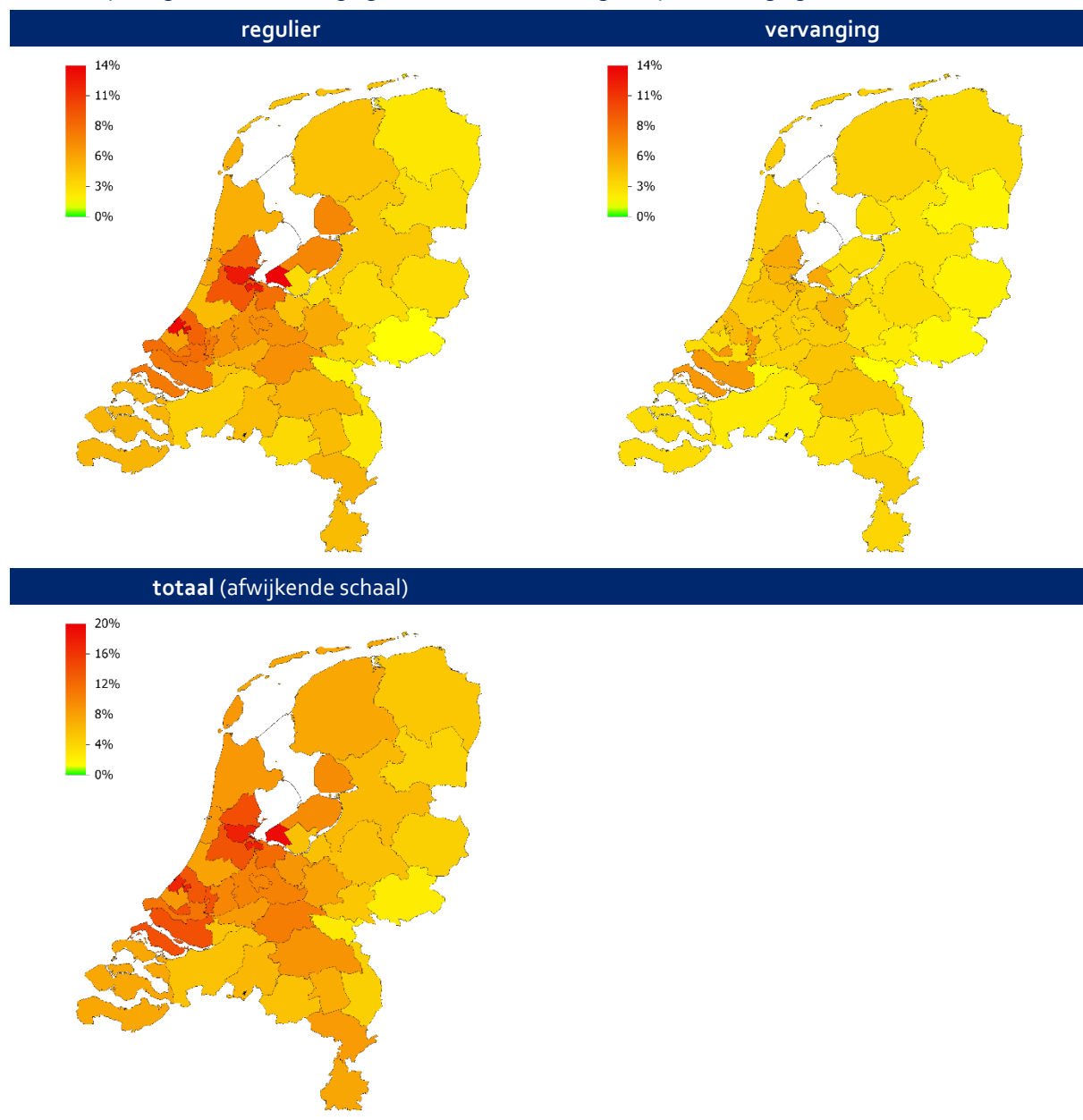
² Bij vervangingstekorten is alleen gevraagd naar vervangingen langer dan 6 weken om beïnvloeding van de resultaten door toevalligheden zoals een griepgolf uit te sluiten.

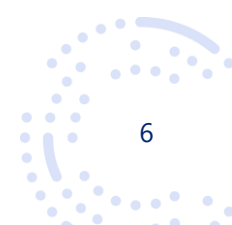

Utrecht de laagste tekorten, die wel hoger zijn dan het gemiddelde tekort buiten de G5. Na een stijging van de tekorten sinds oktober 2020 is in Rotterdam voor het eerst een daling te zien. Utrecht heeft sinds het begin van de tekortmeting altijd de laagste tekorten van de G5. Almere, Amsterdam en 's-Gravenhage hebben duidelijk hogere tekorten dan de hun omringende gebieden, zie ook Figuur 1. In die figuur zien we ook dat de hoogste tekorten buiten de G5 in zuidelijk Noord-Holland en zuidelijk Zuid-Holland te vinden zijn. In oostelijk Nederland zijn tekorten, zeker in vergelijking met het westen, slechts beperkt aanwezig.

Figuur 1: Regionale verdeling van lerarentekorten regulier basisonderwijs, onderscheiden naar reguliere tekorten, tekorten op het gebied van vervanging en het totale tekort (regulier plus vervanging)

Een vergelijking over de tijd laat zien dat de tekorten zich iets meer lijken te concentreren in het westen van het land sinds de voorgaande meting. Zo zijn bijvoorbeeld de tekorten in arbeidsmarktregio's Rijnmond, Zuid-Holland Centraal, Zaanstreek/Waterland en Groot Amsterdam gestegen, maar

zijn de tekorten in bijvoorbeeld de Achterhoek, Rijk van Nijmegen en Noord-Limburg gedaald. Binnen de G5 zijn de tekorten ook gestegen, met uitzondering van Rotterdam, waar juist een daling te zien is.

Ook binnen regio's zijn er overigens grote verschillen. Zo geeft bijvoorbeeld 37% van de scholen buiten de G5 aan geen tekort te hebben (11% binnen de G5). Deze verschillen in tekortpercentages tussen scholen zijn maar beperkt te herleiden tot in dit onderzoek bekende kenmerken van een school. Wel is een duidelijk verband gevonden met de schoolweging.³ Daarbij geldt algemeen gesproken dat hoe groter de complexiteit van de leerlingenpopulatie van een school, hoe hoger ook het tekort aan leraren op een school is.

Buiten de G5 wordt het tekort aan leraren voor het grootste deel gevormd door tekorten onder regulier personeel (5,2%) en voor een kleiner deel door vervanging (3,2%).⁴ Binnen de G5 geldt ook dat de reguliere tekorten hoger liggen dan die onder vervanging, waarbij de cijfers uiteraard verschillen per gemeente. Bovendien valt op dat de tekortpercentages voor reguliere tekorten meer dan een factor twee groter zijn dan die onder vervanging.

De tekorten onder schoolleiding (directeuren en adjunct-directeuren) zijn buiten de G5 relatief hoger dan onder leraren. We vinden daar een tekortpercentage van 13,5% (tegen 8,3% onder leraren), dat ook zwak positief gecorreleerd is met het lerarentekort (hoe hoger het tekort aan schoolleiding, hoe hoger wellicht ook het tekort aan leraren, en vice versa). Binnen de G5 is het beeld wisselender en liggen de tekortpercentages onder leraren en schoolleiding dicht bij elkaar. Ook daar zijn tekorten aan leraren en tekorten aan schoolleiding zwak positief gecorreleerd. Het totale landelijk gemiddelde tekort aan schoolleiding bedraagt ongeveer 13,6% van de werkgelegenheid voor schoolleiding. Dit vertaalt zich in een tekort aan schoolleiding van ongeveer 1.100 fte. Bij de voorgaande meting (peildatum 1 oktober 2021) bedroeg het landelijke tekort aan schoolleiding 12,9%, wat zich ook vertaalde naar ongeveer 1.100 fte.

Voorts is bij deze meting ook gevraagd naar de inzet van middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Binnen de G5 wordt daarbij aangegeven dat ongeveer 13% van de extra werkgelegenheid voor leraren naar aanleiding van het NPO niet vervuld kan worden. Buiten de G5 bedraagt dit ongeveer 7,6%.

³ Een maat tussen 19 en 41 voor de complexiteit van een school zoals berekend door het CBS op basis van achtergrondkenmerken van de leerlingen, die rekening houden met het risico op onderwijsachterstanden. Daarbij geldt dat hoe hoger de schoolweging, hoe complexer de leerlingenpopulatie. Zie ook: [De schoolweging: een nieuwe maat voor de leerlingenpopulatie \(onderwijsinspectie.nl\)](https://onderwijsinspectie.nl).

⁴ Merk op dat de tekorten in dit onderzoek uitgedrukt worden ten opzichte van de totale werkgelegenheid. Stel dat de benodigde vervanging ten gevolge van langdurig (ziekte)verzuim 6% bedraagt, dan kan buiten de G5 voor ongeveer de helft van de vervanging geen gewenste oplossing worden gevonden.

1 Inleiding

Sinds een aantal jaar is het lerarentekort duidelijk merkbaar voor scholen in het primair onderwijs. Dit uit zich onder andere in het niet (makkelijk) kunnen invullen van openstaande vacatures, maar ook in het moeilijk kunnen vinden van een vervangende leraar bij ziekte. Er was echter nog geen eenduidige registratie van de actuele tekorten om deze te kunnen kwantificeren en onderzoeken.

Een methode om deze actuele tekorten in kaart te brengen is het uitzetten van een uitvraag onder scholen. In februari 2020 hebben de gemeenten Almere, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht een eerste meting opgezet. Deze is door het ministerie van OCW en DUO gefaciliteerd. De uitvraag is in oktober 2020 opnieuw uitgezet onder de vier genoemde gemeenten en daarna in samenwerking met de G5 (Almere, Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht) extern aanbesteed aan Centerdata.

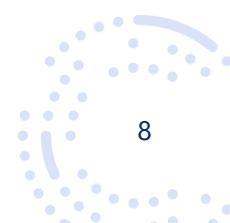
Vanaf oktober 2021 wordt de meting jaarlijks onder alle scholen voor primair onderwijs in Nederland uitgevoerd. Met landelijke cijfers over de actuele tekorten ontstaat een representatiever beeld van de personeelstekorten in het primair onderwijs in Nederland. Dit biedt belanghebbenden beter inzicht in de omvang, aard en regionale verdeling van de tekorten onder leraren en schoolleiding. Door herhaling van het onderzoek kan de ontwikkeling van de tekorten over tijd gevolgd worden. Ook worden de verzamelde gegevens gebruikt als input voor de arbeidsmarkttramingen voor het onderwijs.⁵

In de landelijke meting worden de tekorten zowel voor de scholen binnen de G5 als daarbuiten gemeten. De meting binnen de G5 volgt een iets andere aanpak. Dit is historisch zo gegroeid. De methode binnen de G5 wordt besproken met een begeleidingscommissie met daarin OCW, vertegenwoordigers van de G5 en de PO-Raad. De aanpak buiten de G5 wordt besproken in een klankbordgroep met daarin OCW, enkele schoolbesturen en de PO-Raad.

Dit rapport beschrijft de tweede landelijke meting, met als peildatum 1 oktober 2022.⁶ Vanwege de verschillen in methodiek worden de resultaten van de metingen buiten en binnen de G5 in aparte hoofdstukken besproken, respectievelijk hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 geven we een inschatting van het landelijk tekortpercentage waarbij de resultaten buiten en binnen de G5 gecombineerd worden. Voor de onderzoeksverantwoording en de verschillen in methodiek tussen de metingen buiten en binnen de G5 verwijzen we naar bijlage A.

⁵ (Adriaens, de Vos, & Guimarães, 2022).

⁶ De voorgaande meting is te vinden in (Adriaens, Elshout, Elshout, & de Cock, 2021).

2 Nederland exclusief de 5 grote gemeenten

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van de tekortmeting onder scholen buiten de G5 (Almere, Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht). De meting met peildatum 1 oktober 2022 is de tweede meting buiten de G5. We beschrijven allereerst de respons, en daarna de tekorten aan leraren en schoolleiding en tot slot de samenhang van tekorten met achtergrondkenmerken van scholen.

2.1 Respons

In totaal zijn 3.013 scholen gestart met de vragenlijst. Daarvan zijn er 40 direct na de eerste vraag afgehaakt en nog 253 zijn elders in de vragenlijst gestopt. Daarmee hebben 2.720 van de 5.863 scholen de uitvraag volledig ingevuld. Bij deze scholen is slechts in zeer beperkte mate sprake van problemen met de invoer, zie Tabel 2 voor de uitgevoerde controles.⁷ Het totaal in de tabel is ont dubbeld voor scholen die meer dan één probleem vertoonden.

Tabel 2: Controles van de data

probleem	aanwezig	afwezig	aanwezig (%)
aantal leerlingen gelijk aan 0	0	2.720	0,0%
leerling-leraarratio <1 of >35	7	2.713	0,3%
leerling-schoolleidingratio <1	7	2.713	0,3%
totaal, ont dubbeld	7	2.713	0,3%

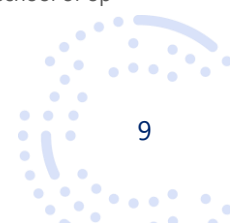
Dit hoofdstuk is gebaseerd op de 2.713 scholen die de uitvraag volledig invulden en waarbij geen problemen zijn geconstateerd. Voor deze scholen voerden schoolbesturen in 1.503 gevallen (55%) de controle uit. Die controle was vrijblijvend (zie ook bijlage A.3.4). De respons, gemeten in aantallen scholen en in aantallen leerlingen op de scholen, uitgesplitst naar schooltype, schoolweging⁸ en arbeidsmarktregio⁹ (zie bijlage C), is opgenomen in Tabel 3 tot en met Tabel 5.

Vergeleken met de metingen in de G5 (zie hoofdstuk 3) is de respons lager. De meest waarschijnlijke reden is het ontbreken van convenanten (zie bijlage A.2). Vergeleken met andere onderzoeken zonder responsverplichting die Centerdata heeft uitgevoerd onder vergelijkbare doelgroepen (vaak <25% respons), is 46% echter een heel hoge respons. We zien verder dat de respons bij het (voortgezet) speciaal onderwijs bovengemiddeld hoog is (Tabel 3) en dat de respons naar schoolweging niet veel verschillen laat zien (Tabel 4). Naar arbeidsmarktregio (Tabel 5) is echter meer variatie te zien, waarbij Drenthe een lagere respons kent, en Haaglanden juist een hele hoge respons.

⁷ Merk op dat het aantal problemen ten opzichte van de voorgaande meting ongeveer gehalveerd is doordat we scholen in de vragenlijst al een waarschuwing tonen indien we één van de problemen detecteren.

⁸ Zie voetnoot 3 op pagina 6 voor een toelichting op de schoolweging.

⁹ Hiervoor zijn voor 73 scholen postcode en huisnummer opgezocht in eerdere metingen, op de website van de school of op Google Maps.

Tabel 3: Respons naar schooltype

schooltype	scholen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
basisonderwijs	5.421	2.495	46%	1.161.459	553.732	48%
speciaal basisonderwijs	225	95	42%	30.346	12.707	42%
(voortgezet) speciaal onderwijs	217	123	57%	59.744	36.013	60%
totaal	5.863	2.713	46%	1.251.549	602.452	48%

Tabel 4: Respons naar categorie van schoolweging (alleen regulier basisonderwijs met bekende schoolweging¹⁰)

schoolweging	scholen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
zeer laag (<23)	178	81	46%	56.151	25.877	46%
laag (23-27)	842	391	46%	233.626	109.229	47%
gemiddeld (27-33)	3.564	1.665	47%	722.079	350.233	49%
hoog (33-37)	638	276	43%	116.580	54.078	46%
zeer hoog (>37)	182	75	41%	32.394	14.105	44%
totaal	5.404	2.488	46%	1.160.830	553.522	48%

Tabel 5: Respons naar arbeidsmarktregio

arbeidsmarktregio	scholen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
Groningen	345	119	34%	57.337	19.373	34%
Friesland	391	158	40%	54.858	23.307	42%
Drenthe	160	48	30%	21.740	5.993	28%
Regio Zwolle	300	154	51%	53.553	28.209	53%
Twente	260	98	38%	53.471	18.978	35%
Noord-Holland Noord	263	120	46%	55.900	24.261	43%
Zaanstreek/Waterland	119	63	53%	27.779	15.835	57%
Zuid-Kennemerland en IJmond	119	63	53%	34.128	17.232	50%
Groot Amsterdam	124	69	56%	33.513	19.458	58%
Gooi en Vechtstreek	87	45	52%	22.762	11.516	51%
Flevoland	104	41	39%	20.089	9.405	47%
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe	264	152	58%	49.069	27.267	56%
FoodValley	143	62	43%	33.607	15.898	47%
Amersfoort	130	64	49%	34.429	13.908	40%
Midden-Utrecht	202	110	54%	46.059	25.970	56%
Holland Rijnland	178	95	53%	46.430	25.144	54%
Zuid-Holland Centraal	120	75	63%	33.954	22.795	67%
Haaglanden	87	72	83%	24.370	20.928	86%
Midden-Holland	77	43	56%	17.361	8.757	50%
Rijnmond	256	134	52%	65.860	36.148	55%
Drechtsteden	94	46	49%	26.645	12.567	47%
Gorinchem	69	23	33%	12.873	4.409	34%
Rivierenland	124	42	34%	21.226	7.793	37%
Rijk van Nijmegen	105	44	42%	24.725	10.033	41%
Midden-Gelderland	143	54	38%	33.550	13.005	39%
Achterhoek	150	70	47%	23.464	11.910	51%
Zeeland	202	83	41%	30.838	12.789	41%

¹⁰ Voor in totaal 7 scholen, waarvan 3 responderende scholen, is geen schoolweging berekend door het CBS.

Tabel 5 (vervolg): Respons naar arbeidsmarktregio

arbeidsmarktregio	scholen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
West-Brabant	235	115	49%	56.418	31.110	55%
Midden-Brabant	152	75	49%	38.627	18.597	48%
Noordoost-Brabant	228	102	45%	54.399	25.793	47%
Zuidoost-Brabant	163	60	37%	42.197	16.629	39%
Helmond-De Peel	90	47	52%	21.104	11.563	55%
Noord-Limburg	109	56	51%	20.828	12.186	59%
Midden-Limburg	101	44	44%	18.698	7.819	42%
Zuid-Limburg	169	67	40%	39.688	15.867	40%
totaal	5.863	2.713	46%	1.251.549	602.452	48%

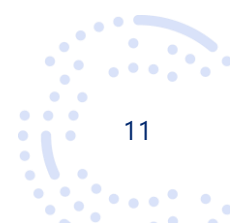
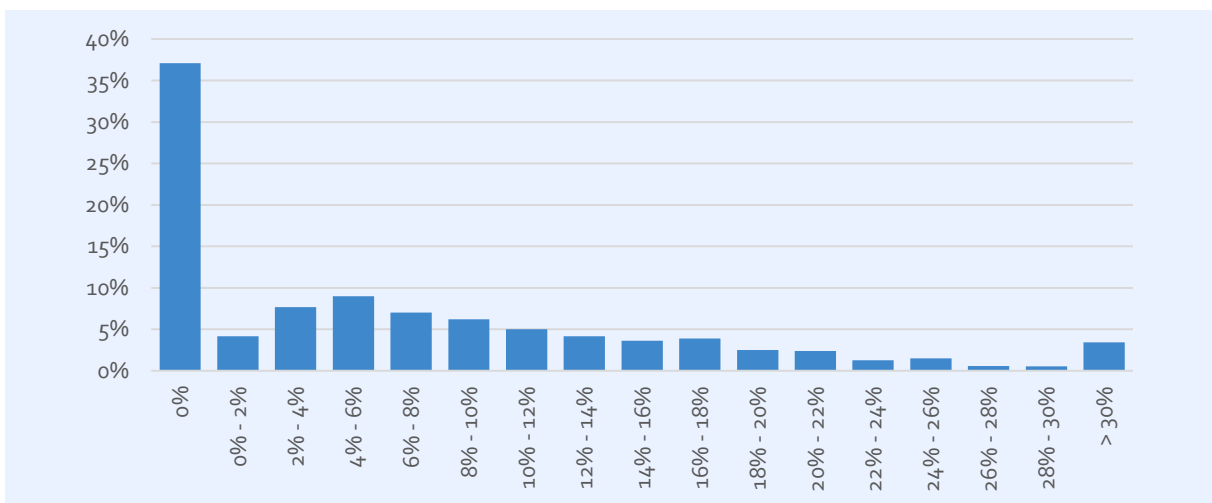
2.2 Tekorten aan leraren

Deze sectie beschrijft de tekorten aan leraren bij de 2.495 responderende scholen in het reguliere basisonderwijs (met uitzondering van sectie 2.2.5). We bespreken in de onderstaande secties achtereenvolgens de verdeling van tekorten, openstaande en de invulling van verborgen tekorten, de uitsplitsing regulier versus vervanging, de regionale verdeling van tekorten, de tekorten uitgesplitst naar schooltype en naar categorie van schoolweging. Tot besluit van deze sectie gaan we in sectie 2.2.7 ook nog in op de tekorten naar aanleiding van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). We beginnen met een overzicht van de tekorten aan leraren naar verschillende categorieën van tekort.

2.2.1 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben

In een histogram kan worden bekeken welk deel van de scholen in een bepaalde tekortcategorie valt. We hebben in Figuur 2 de verdeling van het totale tekort (openstaande en verborgen tekorten, regulier en vervanging) opgenomen. We zien bijvoorbeeld dat 37% van de scholen aangeven geen tekort te hebben. Verder rapporteert bijvoorbeeld 9% van de scholen een tekort van 4%-6% en 3% een tekort groter dan 30%.

Figuur 2: Verdeling van scholen over categorieën van tekorten aan leraren

2.2.2 De manier waarop tekorten worden ingevuld

Scholen hebben bij de uitvraag aangegeven of ze openstaande vacatures hadden en ook of ze verborgen tekorten hadden, zowel voor reguliere posities als voor vervanging. Tevens hebben ze aangegeven hoe ze een verborgen tekort momenteel hebben ingevuld. In Tabel 6 zijn de uitsplitsingen in fte weergegeven (zie ook bijlage A.2 voor een toelichting op de categorieën) voor de 2.495 responderende scholen in het reguliere basisonderwijs. Daarbij zijn ook extra kolommen opgenomen waarin het tekort respectievelijk wordt gerelateerd aan het totaal aantal fte verborgen tekorten, het totale tekort in fte en de werkgelegenheid (bij de gemeten scholen) in fte.

Tabel 6: Tekorten aan leraren - invulling

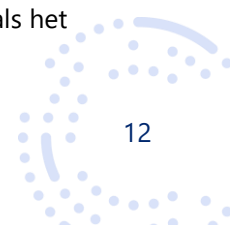
aantal scholen	2.495					
werkzaam	31.067					
werkgelegenheid	33.875					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	1.709	1.099	2.808		100%	8,3%
- openstaand	496	354	849		30%	2,5%
- verborgen	1.213	745	1.958	100%	70%	5,8%
verborgen, intern ingevuld	977	578	1.555	79%	55%	4,6%
- zijinstroom	317	124	441	23%	16%	1,3%
- bevoegd ambulant	174	175	350	18%	12%	1,0%
- onbevoegd	419	212	632	32%	22%	1,9%
- groep opgesplitst	66	66	132	7%	5%	0,4%
verborgen, extern ingevuld	236	168	404	21%	14%	1,2%
- uitzendkracht, bevoegd	91	60	151	8%	5%	0,4%
- uitzendkracht, onbevoegd	24	14	38	2%	1%	0,1%
- zzp'er	77	44	121	6%	4%	0,4%
- anders	44	49	94	5%	3%	0,3%

We zien bijvoorbeeld in Tabel 6 dat 70% van de tekorten verborgen is, dat 79% van de verborgen tekorten intern is ingevuld en dat het totale tekort 8,3% van de werkgelegenheid bedraagt. Als we naar details van de invulling van verborgen tekorten kijken, zien we dat slechts zelden de groepen verdeeld worden over andere groepen. De meest gekozen oplossing voor het invullen van verborgen tekorten is het inzetten van onbevoegde leraren. Als een verborgen tekort extern wordt ingevuld, gebeurt dat in totaal in ongeveer een derde van de gevallen met een bevoegde uitzendkracht. Tot slot zien we dat het vervangingstekort ongeveer $1.099 / 33.875 \text{ fte} = 3,2\%$ bedraagt. Merk op dat de tekorten in dit onderzoek uitgedrukt worden ten opzichte van de totale werkgelegenheid. Stel dat de benodigde vervanging ten gevolge van langdurig (ziekte)verzuim 6% bedraagt, dan kan voor ongeveer de helft van de vervanging geen gewenste oplossing worden gevonden.

2.2.3 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging

In deze sectie bekijken we het onderscheid van reguliere tekorten versus tekorten aan vervanging in meer detail. In Tabel 7 is het aantal scholen uitgesplitst naar verschillende categorieën, zoals het

---

hebben van alleen reguliere of alleen vervangingstekorten. We zien in die tabel dat relatief veel scholen met een tekort in categorieën 2 en 3 vallen. Het is uiteraard mogelijk dat een school geen reguliere of vervangingstekorten heeft. Dat laatste kan gebeuren omdat er geen tekorten vervanging zijn, óf omdat er op de peildatum überhaupt geen sprake was van (langdurige) vervangingen.

Tabel 7: Aantal scholen per categorie regulier versus vervanging

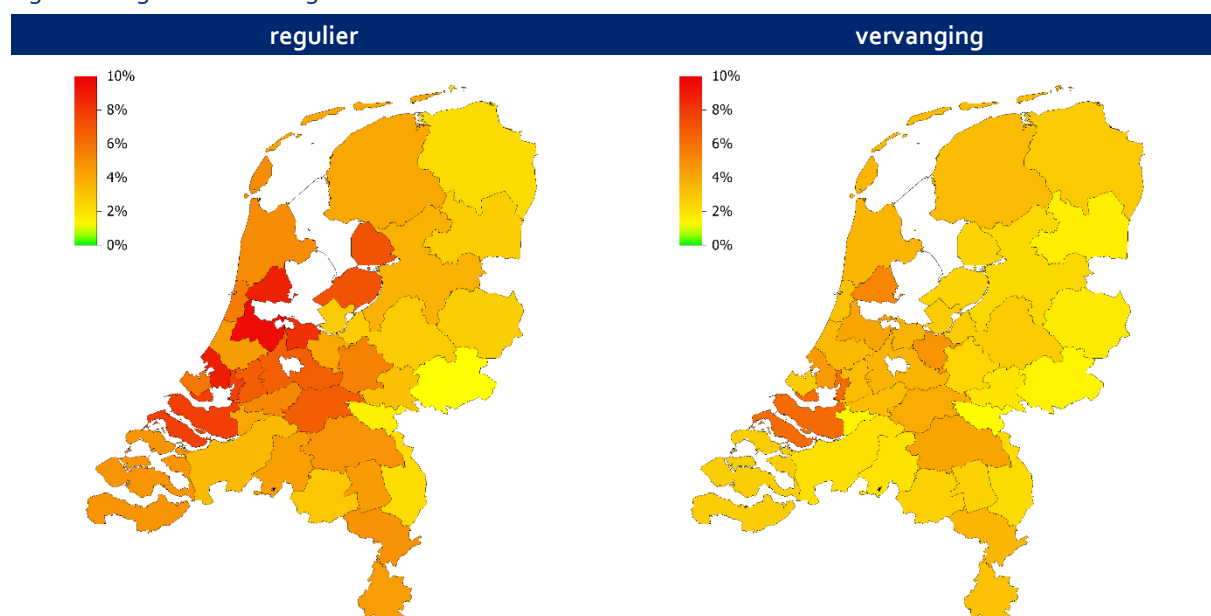
categorie	beschrijving	scholen	aandeel
1	geen tekort	925	37%
2	alleen reguliere tekorten	583	23%
3	alleen vervangingstekorten	285	11%
4	reguliere tekorten = vervangingstekorten (>0)	175	7%
5	overig	527	21%

Categorie 4 is echter opvallend. Uiteraard is het mogelijk dat scholen toevalligerwijs exact hetzelfde tekort hebben regulier als vervanging. Als we echter inzoomen op die scholen, valt op dat ze vaak dezelfde categorieën onder regulier en vervanging hebben gevuld. Er kunnen dan twee dingen gebeurd zijn. Scholen hebben de tekorten die ze ervaren simpelweg gelijkelijk verdeeld over regulier en vervanging, óf ze hebben hetzelfde tekort per abuis bij zowel regulier als vervanging ingevuld. We hebben scholen in de vragenlijst gewezen op het feit dat reguliere en vervangingstekorten gelijk waren. Dat maakt de mogelijkheden "toevallige situatie" en "gelijkelijk verdeeld" de meest waarschijnlijke oorzaken. Voor dit rapport worden deze scholen meegenomen in de resultaten.

2.2.4 Regionale verdeling van de tekorten

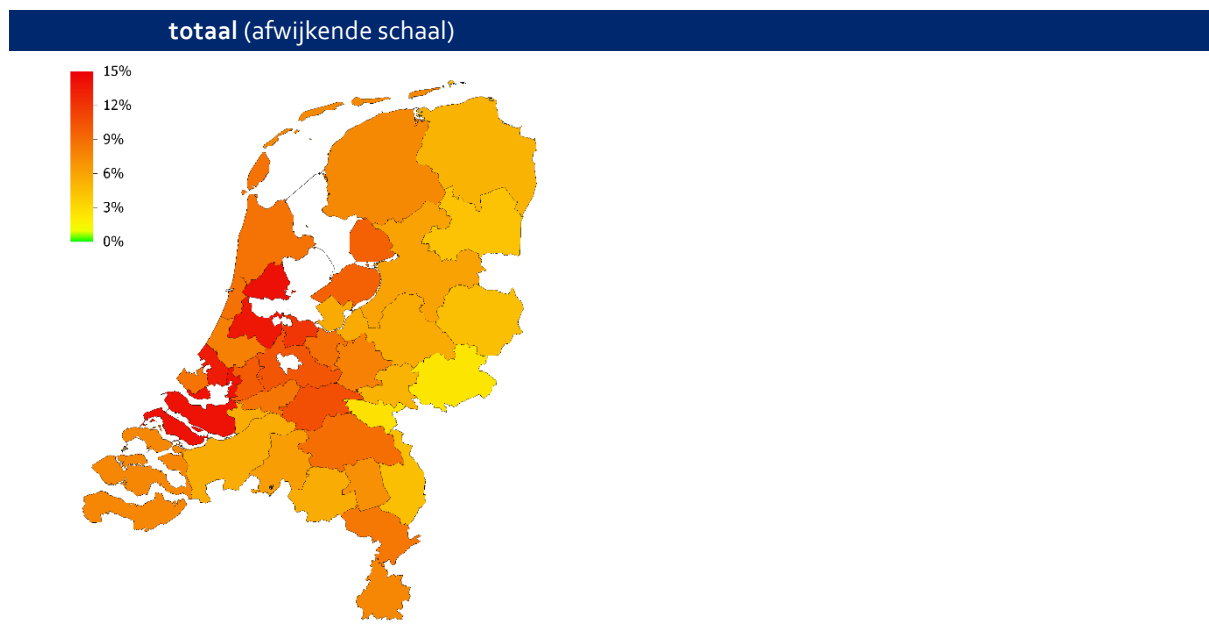
De lerarentekorten zijn in Figuur 3 weergegeven naar arbeidsmarktregio (zie bijlage B voor de onderliggende cijfers en bijlage C voor de arbeidsmarktregio-indeling). We zien dat reguliere tekorten zich met name voordoen in zuidelijk Noord-Holland en zuidelijk Zuid-Holland. Vervangingstekorten zijn over het algemeen lager dan reguliere tekorten en worden met name gevoeld in arbeidsmarktregio Rijnmond. De totale tekorten laten de grootste tekortenproblematiek zien in het westen van het land.

Figuur 3: Regionale verdeling van lerarentekorten

Figuur 3 (vervolg): Regionale verdeling van lerarentekorten

2.2.5 Tekorten naar schooltype

Deze sectie bespreekt in het kort de tekorten bij de verschillende schooltypen, zie Tabel 8 tot en met Tabel 10. We zien dat de tekorten in het speciaal basisonderwijs in alle gevallen hoger zijn dan in het reguliere basisonderwijs. De reguliere tekorten bij het (voortgezet) speciaal onderwijs zijn hoger dan die in het reguliere basisonderwijs, maar de verborgen tekorten zijn daar juist (iets) lager. Het totale tekort is met 11,1% in het speciaal basisonderwijs het hoogste.

Tabel 8: Reguliere tekorten aan leraren – schooltype

schooltype	scholen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	2.495	33.875	496	1.213	1.709	1,5%	3,6%	5,0%
speciaal basisonderwijs	95	1.456	35	69	104	2,4%	4,7%	7,1%
(voortgezet) speciaal onderwijs	123	5.441	133	180	313	2,5%	3,3%	5,8%
totaal	2.713	40.772	664	1.462	2.126	1,6%	3,6%	5,2%

Tabel 9: Vervangingstekorten aan leraren - schooltype

schooltype	scholen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	2.495	33.875	354	745	1.099	1,0%	2,2%	3,2%
speciaal basisonderwijs	95	1.456	22	35	57	1,5%	2,4%	3,9%
(voortgezet) speciaal onderwijs	123	5.441	74	90	164	1,4%	1,7%	3,0%
totaal	2.713	40.772	450	870	1.320	1,1%	2,1%	3,2%

Tabel 10: Totale tekorten aan leraren - schooltype

schooltype	scholen	werkjel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	2.495	33.875	849	1.958	2.808	2,5%	5,8%	8,3%
speciaal basisonderwijs	95	1.456	57	104	161	3,9%	7,1%	11,1%
(voortgezet) speciaal onderwijs	123	5.441	207	270	477	3,8%	5,0%	8,8%
totaal	2.713	40.772	1.114	2.332	3.446	2,7%	5,7%	8,5%

2.2.6 Tekorten naar schoolweging

Een ander belangrijk kenmerk waarnaar we de tekorten tonen is de categorie van schoolweging.¹¹ De tekorten aan leraren uitgesplitst naar de verschillende categorieën van schoolweging zijn opgenomen in Tabel 11 tot en met Tabel 13. Belangrijke opmerking: de schoolweging wordt door het CBS alleen berekend voor reguliere basisscholen.¹² De tabellen hieronder bevatten daarom alleen de tekorten van de reguliere basisscholen.

We zien in de tabellen dat de tekortenproblematiek ongeveer toeneemt met de schoolweging. Uitzondering daarop vormen de scholen in de categorie "laag", met een wat hoger tekort. Het tekort onder scholen met een zeer hoge schoolweging is gemiddeld meer dan twee keer zo groot als het tekort onder scholen met een zeer lage schoolweging en zit daarmee boven het niveau van het speciaal (basis)onderwijs (zie sectie 2.2.5).

Tabel 11: Reguliere tekorten aan leraren - schoolweging

categorie	scholen	werkjel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	81	1.444	13	44	57	0,9%	3,0%	3,9%
laag (23-27)	391	6.387	103	228	331	1,6%	3,6%	5,2%
gemiddeld (27-33)	1.665	21.180	270	680	950	1,3%	3,2%	4,5%
hoog (33-37)	276	3.679	79	185	264	2,2%	5,0%	7,2%
zeer hoog (>37)	75	1.153	30	74	104	2,6%	6,5%	9,1%
totaal	2.488	33.842	495	1.211	1.705	1,5%	3,6%	5,0%

Tabel 12: Vervangingstekorten aan leraren – schoolweging

categorie	scholen	werkjel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	81	1.444	6	16	22	0,4%	1,1%	1,5%
laag (23-27)	391	6.387	78	142	220	1,2%	2,2%	3,4%
gemiddeld (27-33)	1.665	21.180	200	465	665	0,9%	2,2%	3,1%
hoog (33-37)	276	3.679	53	89	143	1,4%	2,4%	3,9%
zeer hoog (>37)	75	1.153	16	32	47	1,3%	2,8%	4,1%
totaal	2.488	33.842	353	744	1.097	1,0%	2,2%	3,2%

¹¹ Zie voetnoot 3 op pagina 7 voor een toelichting op de schoolweging.

¹² Hierin ontbraken 7 responderende reguliere basisscholen.

Tabel 13: Totale tekorten aan leraren – schoolweging

categorie	scholen	fte				% van werkgelegenheid		
		werkgel.	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	81	1.444	19	59	78	1,3%	4,1%	5,4%
laag (23-27)	391	6.387	180	370	551	2,8%	5,8%	8,6%
gemiddeld (27-33)	1.665	21.180	470	1.145	1.615	2,2%	5,4%	7,6%
hoog (33-37)	276	3.679	133	274	407	3,6%	7,4%	11,1%
zeer hoog (>37)	75	1.153	46	106	152	3,9%	9,2%	13,2%
totaal	2.488	33.842	847	1.955	2.803	2,5%	5,8%	8,3%

2.2.7 Invloed Nationaal Programma Onderwijs op de tekorten

Vragen over de tekorten naar aanleiding van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn voor het eerst bij de meting met peildatum 1 oktober 2021 toegevoegd aan de uitvraag. Scholen hebben daarbij de vervulde en onvervulde fte's leraren en onderwijsondersteunend personeel die gerelateerd zijn aan deze middelen moeten opgeven. De resultaten zijn weergegeven in Tabel 14.

Tabel 14: Tekorten NPO

functie	fte		werkgelegenheid	tekort (%)
	vervuld	open		
leraren	2.255	185	2.440	7,6%
onderwijsondersteunend personeel	1.850	103	1.953	5,3%

We zien dat op de responderende basisscholen 2.440 fte werkgelegenheid leraren is ontstaan naar aanleiding van het NPO, en dat daarvan 185 fte niet ingevuld is. Dat betekent dat 7,6% van de door het NPO ontstane werkgelegenheid voor leraren niet kon worden vervuld. Bij onderwijs ondersteunend personeel is het tekort naar aanleiding van het NPO iets kleiner dan bij leraren, te weten 5,3%.

Als we de tekorten naar aanleiding van het NPO optellen bij de tekorten aan leraren bij reguliere posities en voor vervanging (zie sectie 2.2.2), dan ontstaan de cijfers in Tabel 15.

Tabel 15: Tekorten aan leraren exclusief en inclusief tekorten NPO

categorie	fte			werkgelegenheid	tekort (%)
	vervuld	open	verborgen		
regulier en vervanging	31.067	849	1.958	33.875	8,3%
NPO	2.255	185		2.440	7,6%
totaal	33.322	1.034	1.958	36.315	8,2%

2.2.8 Tekorten aan leraren over de tijd

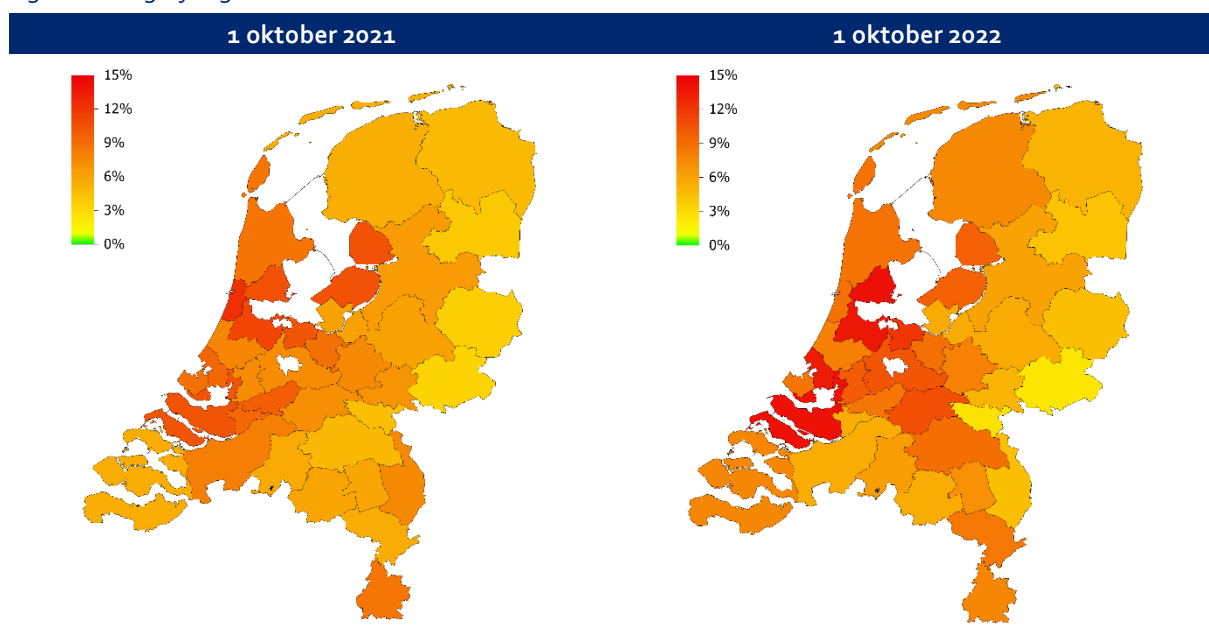
In deze sectie vergelijken we de twee tekortmetingen die er buiten de G5 zijn uitgevoerd. Een vergelijking van Tabel 6 in het dit rapport met Tabel 6 in (Adriaens, Elshout, Elshout, & de Cock, 2021) laat zien dat de tekorten buiten de G5 met 0,8%-punt gestegen zijn. Interessant is ook om te zien of alle arbeidsmarktregio's in dezelfde mate te maken hebben met deze stijging. In Figuur 4 zijn de totale

tekorten aan leraren in het reguliere basisonderwijs weergegeven voor de metingen met peildatum 1 oktober 2021 en 1 oktober 2022 (zie bijlage B voor de onderliggende cijfers).

Figuur 4: Vergelijking totale tekorten aan leraren in oktober 2021 en oktober 2022

In Figuur 4 valt op dat de tekortenproblematiek zich in vergelijking met de meting met peildatum 1 oktober 2021 iets meer in het westen van het land concentreert. Zo zijn bijvoorbeeld de tekorten in arbeidsmarktregio's Rijnmond, Zuid-Holland Centraal, Zaanstreek/Waterland en Groot Amsterdam gestegen, maar zijn de tekorten in bijvoorbeeld de Achterhoek, Rijk van Nijmegen en Noord-Limburg gedaald.

2.3 Tekorten aan schoolleiding

We bespreken in deze sectie de tekorten aan schoolleiding (dit omvat directeuren en adjunct-directeuren). Een gedetailleerde samenvatting van de tekorten in het reguliere basisonderwijs is beschikbaar in Tabel 16. Deze tabel is vergelijkbaar van opbouw als die in sectie 2.2.2, maar met het verschil dat er bij schoolleiding andere categorieën beschikbaar zijn bij de invulling van verborgen tekorten (zie ook bijlage A.2). We zien in de tabel onder andere dat het merendeel van de tekorten verborgen is, net als bij leraren het geval was. Het aandeel van verborgen tekorten is ongeveer 63%.

In Tabel 17 tot en met Tabel 19 zijn de tekorten aan schoolleiding uitgesplitst naar schooltype. We zien dat het speciaal basisonderwijs over het algemeen hogere relatieve tekorten kent. Verder valt op dat het (voortgezet) speciaal onderwijs in vergelijking met de andere schooltypen relatief veel openstaande vacatures voor schoolleiding heeft.

Interessant is nog te melden dat de hoogte van het tekort aan schoolleiding slechts zeer beperkt samenhangt met de hoogte van het tekort aan leraren: de correlatiecoëfficiënt is 0,21 (statistisch significant positief). Dit duidt op een zwak positief verband: hoe hoger het tekort aan schoolleiding, hoe hoger wellicht ook het tekort aan leraren, en vice versa.

Tabel 16: Tekorten aan schoolleiding – regulier basisonderwijs

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgele.
aantal scholen	2.495					
werkzaam	2.410					
werkgelegenheid	2.786					
totaal	214	162	376		100%	13,5%
- openstaand	81	58	139		37%	5,0%
- verborgen	133	104	237	100%	63%	8,5%
verborgen, intern ingevuld	87	67	155	65%	41%	5,6%
- personeel intern	60	45	105	44%	28%	3,8%
- schoolleider in opleiding	4	2	7	3%	2%	0,2%
- personeel binnen bestuur	14	14	28	12%	8%	1,0%
- bovenschools personeel	8	6	15	6%	4%	0,5%
verborgen, extern ingevuld	46	37	83	35%	22%	3,0%
- personeel buiten bestuur	12	4	16	7%	4%	0,6%
- zzp'er	28	23	51	21%	13%	1,8%
- anders	5	11	16	7%	4%	0,6%

Tabel 17: Reguliere tekorten aan schoolleiding – schooltype

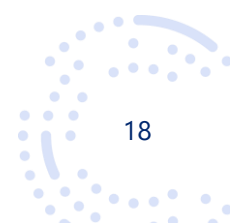
schooltype	scholen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basonderwijs	2.495	2.786	81	133	214	2,9%	4,8%	7,7%
speciaal basisonderwijs	95	129	7	10	17	5,7%	7,8%	13,4%
(voortgezet) speciaal onderwijs	123	416	16	16	32	3,8%	3,9%	7,7%
totaal	2.713	3.331	104	159	263	3,1%	4,8%	7,9%

Tabel 18: Vervangingstekorten aan schoolleiding - schooltype

schooltype	scholen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basonderwijs	2.495	2.786	58	104	162	2,1%	3,7%	5,8%
speciaal basisonderwijs	95	129	0	3	3	0,2%	2,4%	2,6%
(voortgezet) speciaal onderwijs	123	416	5	10	15	1,1%	2,5%	3,6%
totaal	2.713	3.331	63	118	180	1,9%	3,5%	5,4%

Tabel 19: Totale tekorten aan schoolleiding - schooltype

schooltype	scholen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basonderwijs	2.495	2.786	139	237	376	5,0%	8,5%	13,5%
speciaal basisonderwijs	95	129	8	13	21	5,8%	10,2%	16,0%
(voortgezet) speciaal onderwijs	123	416	20	27	47	4,9%	6,4%	11,3%
totaal	2.713	3.331	167	277	444	5,0%	8,3%	13,3%

2.4 Samenhang van de tekorten met achtergrondvariabelen

In dit hoofdstuk beschrijven we een beknopte regressieanalyse van het totale lerarentekort (openstaand en verborgen, regulier en vervanging) op een aantal verklarende variabelen. Bij een regressieanalyse wordt bepaald wat het verband is tussen een variabele die we proberen te verklaren (het lerarentekort) en mogelijke verklarende variabelen. Hierbij worden verbanden met alle verklarende variabelen tegelijk bekeken, in tegenstelling tot verbanden met steeds één specifieke variabele zoals in de secties hiervoor. Met een regressieanalyse kan niet bepaald worden wát oorzaak en wát gevolg is, alleen of er al dan niet een statistisch significant verband is en wat de sterkte van het verband is.

Omdat de dataverzameling op schoolniveau heeft plaatsgevonden, kunnen we aanvullende gegevens over de scholen toevoegen vanuit openbare bronnen.¹³ Alle voor de regressieanalyse gebruikte variabelen zijn opgenomen in Tabel 20. Als observaties worden alle reguliere basisscholen gehanteerd. We nemen alleen deze scholen mee, omdat andere schooltypen niet helemaal vergelijkbaar zijn omdat zij mogelijk andere eisen stellen aan leraren (zoals een master SEN in het (v)so). Omdat de meting al vaker is uitgevoerd, kunnen we de eerdere meting ook meenemen in de regressieanalyse, waarbij we, indien nodig, wel corrigeren voor het gemiddelde niveau van iedere meting.

We proberen de omvang van het tekort¹⁴ ten opzichte van de werkgelegenheid (het tekortpercentage) te verklaren met een regressiemodel. Statistische pakketten kunnen vervolgens de parameters schatten (met de OLS-schatter) zodanig dat de omvang van het tekort zo goed mogelijk benaderd wordt door een combinatie van de opgegeven variabelen. Daarnaast kan statistisch getoetst worden of een bepaalde variabele een significante bijdrage levert aan de verklaring van de omvang van het tekort.

Tabel 20: Achtergrondgegevens scholen¹⁵

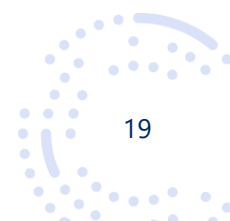
variabele	beschrijving
peildatum	de peildatum van de meting
arbeidsmarktregio	de arbeidsmarktregio waar de school staat op basis van postcode en huisnummer
aantal scholen	het aantal scholen dat het bestuur van de school heeft
éénpitter ¹⁶	de school is onderdeel van een bestuur met maar één school (aantal scholen = 1)
denominatie	de denominatie van de school
onderwijsconcept	het onderwijsconcept van de school
schoolweging ⁺	de schoolweging zoals berekend door het CBS (tussen 19 en 41)
aantal leerlingen	het aantal leerlingen op de school
verzuimpercentage	het verzuimpercentage van de school
leerling-leraarratio ⁺	het aantal leerlingen per fte leraar
aandeel <45 ⁺	het aandeel 45-minners onder leraren, gewogen met fte

¹³ Zie https://www.duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden.

¹⁴ We hebben ook gekeken naar het modelleren van het hebben van een tekort. Een dergelijke analyse heeft een belangrijk nadeel: informatie over de daadwerkelijke omvang wordt genegeerd. Daarmee wordt het lastiger statistisch significante verbanden te vinden. Een dergelijk model levert daarnaast voor veel minder waarnemingen een accurate voorspelling. We bespreken dat model daarom niet. Ook zijn een Heckman sample selection model en een Tobit type I model uitgevoerd om het hebben van een tekort samen met de omvang van het tekort te schatten. Deze modellen geven echter slechtere resultaten op de verklaring van het tekort en geven vergelijkbare conclusies omtrent parameters en zijn daarom hieronder ook niet opgenomen.

¹⁵ De variabelen "aandeel < 0,5" en "aandeel 0,5 – 0,8" konden niet meegenomen worden, omdat DUO deze variabelen vanwege de AVG voor te veel observaties voor peildatum 1 oktober 2022 niet op kon leveren.

¹⁶ Ongeveer 41% van de besturen in het po is éénpitter, maar die vertegenwoordigen ongeveer 6% van de scholen voor de regressieanalyse. De invloed hiervan is in deze analyse dus heel beperkt.

Tabel 20 (vervolg): Achtergrondgegevens scholen¹⁵

variabele	beschrijving
aandeel $\geq 60^+$	het aandeel 60-plussers onder leraren, gewogen met fte
aandeel vast ⁺	het aandeel vaste aanstellingen onder leraren, gewogen met fte
gemiddelde leeftijd ⁺	de gemiddelde leeftijd van leraren
uitstroompercentage	de uitstroom van leraren als percentage van de werkgelegenheid

⁺wordt alleen per 1 oktober van ieder jaar gemeten

We zijn begonnen met een model met daarin alle genoemde variabelen. Met behulp van statistische toetsen hebben we dat model uitgedund tot een model dat alleen nog statistisch significante variabelen bevat.¹⁷ Bij categorische variabelen (peildatum, arbeidsmarktregio, denominatie en onderwijsconcept) wordt alleen getoetst of deze als geheel een significante bijdrage leverden. De peildatum, het onderwijsconcept en de denominatie vielen hierbij af.

We komen vervolgens op de schattingsresultaten zoals weergegeven in Tabel 21 op pagina 20. Het gehanteerde model verklaart ongeveer 10% van de variantie in de te verklaren variabele (het tekortpercentage). Daarmee blijft er dus ongeveer 90% van de variantie over waar dit model en de beschikbare data geen verklaring voor kunnen geven.¹⁸

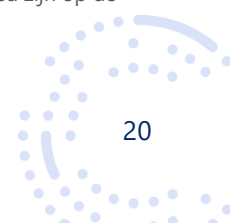
Tabel 21 laat zich als volgt lezen. Neem twee scholen in gedachten die nagenoeg identiek zijn, op één kenmerk na. Het verschil in het tekortpercentage (uitgedrukt als percentage) is dan zoveel hoger, of lager, als het verschil tussen de scholen, vermenigvuldigd met de geschatte parameter voor dat kenmerk. We zullen dit nader toelichten met een aantal voorbeelden.

Tabel 21: Schattingsresultaten

variabele	waarde
arbeidsmarktregio	
Groningen ⁺	
Friesland	0.476
Drenthe	-1.262
Regio Zwolle	1.678*
Twente	-1.236
Noord-Holland Noord	2.721**
Zaanstreek/Waterland	6.913**
Zuid-Kennemerland en IJmond	5.355**
Groot Amsterdam	8.079**
Gooi en Vechtstreek	5.166**
Flevoland	3.798**
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe	1.124
FoodValley	3.253**
Amersfoort	3.223**
Midden-Utrecht	4.148**
Holland Rijnland	2.816**
Zuid-Holland Centraal	7.554**

¹⁷ Dit betekent niet dat er geen verband tussen afgevalen variabelen en het tekort kan zijn. Een verband is met de beschikbare data echter niet statistisch significant aantoonbaar.

¹⁸ Variabelen als het imago van de school, de werksfeer en de kwaliteit van de schoolleiding zullen ook van invloed zijn op de tekorten. Daarvan zijn echter geen gegevens beschikbaar.

Tabel 21 (vervolg): Schattingsresultaten

variabele	waarde
Haaglanden	4.030**
Midden-Holland	3.917**
Rijnmond	5.222**
Drechtsteden	2.677*
Gorinchem	4.469**
Rivierenland	2.739**
Rijk van Nijmegen	-1.319
Midden-Gelderland	1.116
Achterhoek	-1.124
Zeeland	1.007
West-Brabant	1.466
Midden-Brabant	1.525
Noordoost-Brabant	1.525
Zuidoost-Brabant	1.281
Helmond-De Peel	0.999
Noord-Limburg	0.709
Midden-Limburg	2.544*
Zuid-Limburg	2.119*
schoolweging	-1.239**
kwadraat van schoolweging	0.026**
verzuimpercentage	0.298**
aandeel vast	-0.076**
constante	23.793**

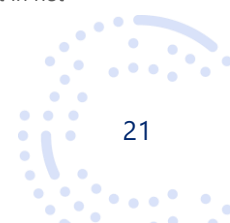
+ basiscategorie, * significant op 5%, ** significant op 1% betrouwbaarheid

Voor de categorische variabelen (in dit geval arbeidsmarktregio) dient altijd een basiswaarde gekozen te worden. De eerste waarde in de tabel is als basiswaarde gekozen (Groningen in dit geval). Stel bijvoorbeeld dat de scholen in het gedachtenexperiment identiek zijn, behalve dat de ene school in Groningen staat, de andere in Holland Rijnland. Dan heeft de tweede school op dezelfde peildatum naar verwachting een tekortpercentage dat ongeveer 2,8%-punt hoger ligt dan de eerste school. Als twee verder identieke scholen in bijvoorbeeld Groot Amsterdam en Haaglanden worden vergeleken, dan heeft de school in Groot Amsterdam een tekortpercentage dat ongeveer $8,1 - 4,0 = 4,1$ -punt hoger ligt dan de school in Haaglanden.

Voor niet-categorische variabelen, zoals het percentage vaste aanstellingen, dient de parameter in de tabel te worden vermenigvuldigd met het verschil in de variabele. Stel bijvoorbeeld dat beide scholen uit het voorbeeld in Haaglanden staan, maar de eerste heeft een percentage vaste aanstellingen van 80% en de tweede van 85%. Dan is het tekortpercentage op de tweede school naar verwachting ongeveer $(-0.076 \times (85\% - 80\%)) = 0,4$ -punt lager dan op de eerste school.

Voor schoolweging is ook de kwadratische factor opgenomen in het model (en die is ook statistisch significant). Bij het interpreteren van de invloed van schoolweging moeten daarom beide parameters tezamen worden beschouwd. Om dit mogelijk te maken hebben we Figuur 5 opgenomen.¹⁹ We zien

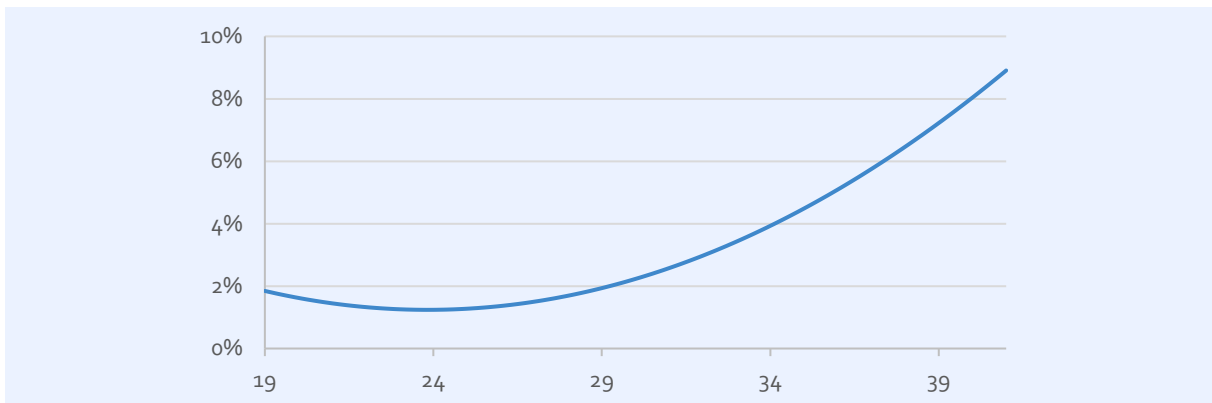
¹⁹ Merk op dat Figuur 5 voor de leesbaarheid 16%-punt omhoog geschoven is, maar die verschuiving is irrelevant in het voorbeeld waarin alleen naar verschillen gekeken wordt.

nu dat als we twee identieke scholen vergelijken, de ene met een schoolweging van 24, de andere met een schoolweging van 29, dat de tweede school naar verwachting een 0,7%-punt hoger tekortpercentage heeft. Maar als we twee scholen vergelijken met schoolwegingen 29 respectievelijk 34, dan heeft de tweede school naar verwachting een 2,0%-punt hoger tekortpercentage.

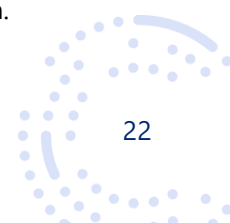
Figuur 5: Invloed van schoolweging op tekortpercentage

In Tabel 21 zijn ook sterren opgenomen. Deze geven aan of de parameter statistisch significant afwijkt van 0, en dus een statistisch significante bijdrage levert aan het verklaren van het tekortpercentage. Hierbij geldt: hoe meer sterren een parameter heeft, hoe meer betrouwbaar kunnen we zeggen dat de parameter statistisch significant is in de verklaring van het tekortpercentage.

Dankzij de aanvullende achtergrondgegevens zijn nu extra verbanden zichtbaar die in eerdere secties niet belicht zijn. Belangrijk is in dit verband echter wel op te merken dat er uit deze analyse geen één specifieke oorzaak van een tekort kan worden aangewezen. Het is juist het samenspel van de verschillende factoren en hun weging zoals opgenomen in Tabel 21 dat het lerarentekort verklaart.

- 1) Voor een schoolweging boven 24 (94,4% van de scholen) geldt dat hoe hoger de schoolweging, hoe hoger het tekort. Dat betekent dat de overgrote meerderheid van de scholen zich dus bevindt in het opgaande deel van de curve in Figuur 5 en daarmee met stijgende schoolweging progressief grotere tekorten ervaren. Scholen met een hogere schoolweging lijken over het algemeen dus lastiger leraren te kunnen vinden, wellicht omdat ze als minder aantrekkelijk worden ervaren. Mogelijkerwijs kan er ook sprake zijn van een effect de andere kant op: als er tekortenproblematiek op een school ontstaat, zou het kunnen zijn dat ouders met meer mogelijkheden "wegtrekken".
- 2) Het verzuimpercentage heeft een toenemende invloed op het tekort: als het verzuimpercentage met 1%-punt stijgt, dan stijgt het tekortpercentage met ongeveer 0,30%-punt. Daarbij merken we nogmaals op dat met de beschikbare informatie geen oorzaak en gevolg kunnen worden onderscheiden. Het zou dus kunnen dat het tekort toeneemt omdat er meer (langer) verzuim is, maar ook dat het verzuim toeneemt omdat er een hoger tekort is, en daardoor bijvoorbeeld een hogere werkdruk.
- 3) Het aandeel vaste aanstellingen heeft een afnemende relatie met het tekort. Dat wil zeggen dat wanneer het aandeel vaste aanstellingen stijgt, het tekort naar verwachting afneemt. Ook hier kan sprake zijn van verschillende mechanismen. Enerzijds zouden scholen met meer vaste aanstellingen aantrekkelijker kunnen zijn voor leraren. Anderzijds hebben scholen mogelijk meer tijdelijk personeel juist omdat ze proberen daarmee de tekorten op te lossen.

3 De 5 grote gemeenten

In de 5 grote gemeenten (Almere, Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht) is de tekortmeting op een paar punten anders verlopen dat in de rest van Nederland (zie bijlage A.3). De verschillen zitten niet in de gestelde vragen, maar in wie bevraagd zijn (de bevraging geschiedt op vestigingsniveau in plaats van op schoolniveau²⁰), hoe die benaderd zijn en of deelname (en de controle door het schoolbestuur) verplicht was. Dit hoofdstuk beschrijft daarom de resultaten van de tekortmeting in min of meer dezelfde opbouw als hoofdstuk 2.

3.1 Respons

In totaal zijn 763 vestigingen gestart met de vragenlijst. Daarvan zijn er 5 direct na de eerste vraag afgehaakt en nog 11 zijn elders in de vragenlijst gestopt. Daarmee hebben 747 van de 914 vestigingen de uitvraag volledig ingevuld. Bij deze vestigingen is slechts in zeer beperkte mate sprake van problemen met de invoer, zie Tabel 22 voor de uitgevoerde controles.²¹ Het totaal in de tabel is ontduddeld voor vestigingen die meer dan één probleem vertoonden.

Tabel 22: Controles van de data

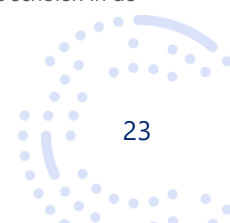
probleem	aanwezig	afwezig	aanwezig (%)
aantal leerlingen gelijk aan 0	0	747	0,0%
leerling-leraarratio <1 of >35	2	745	0,3%
leerling-schoolleidingratio <1	2	745	0,3%
totaal, ontduddeld	2	745	0,3%

Dit hoofdstuk is gebaseerd op de 745 vestigingen die de uitvraag volledig invulden en waarbij geen problemen zijn geconstateerd. Voor deze vestigingen voerden schoolbesturen in 732 gevallen (98%) de controle uit. Die controle was niet vrijblijvend (zie ook bijlage A.3.4), maar vestigingen waarbij de controle niet is uitgevoerd zijn toch meegenomen in dit hoofdstuk.

De respons, gemeten in aantallen vestigingen en in aantallen leerlingen op de vestigingen, is weergegeven in Tabel 23 en Tabel 24. Omdat niet duidelijk is van welke ILOCS/ULOCS respons verwacht kan worden (zie ook voetnoot 39 op pagina 49), presenteren we de respons zowel inclusief als exclusief alle ILOCs en ULOCs. De tabel inclusief (Tabel 23) geeft waarschijnlijk een onderschatting van de respons in termen van vestigingen. De tabel exclusief (Tabel 24) geeft waarschijnlijk een overschatting van de respons in termen van aantallen vestigingen. ILOCs en ULOCs hebben formeel geen leerlingen, daarom is de respons in termen van aantallen leerlingen gelijk in beide tabellen.

²⁰ Merk op dat dit in toenemende mate problematisch lijkt voor scholen. Diverse scholen hebben daarom zelfstandig besloten toch op schoolniveau in te vullen, of specifieke vestigingen bij elkaar op te tellen. Dit maakt de verwerking en analyse van de data en de interpretatie van de resultaten niet eenvoudiger.

²¹ Merk op dat het aantal problemen ten opzichte van de voorgaande meting ongeveer gehalveerd is doordat we scholen in de vragenlijst al een waarschuwing tonen indien we één van de problemen detecteren.

Tabel 23: Respons inclusief ILOCs en ULOCs - gemeente

gemeente	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
Almere	82	80	98%	21.385	20.720	97%
Amsterdam	281	204	73%	66.100	52.412	79%
's-Gravenhage	178	166	93%	49.273	47.406	96%
Rotterdam	247	182	74%	56.510	47.541	84%
Utrecht	126	113	90%	32.191	30.527	95%
totaal	914	745	82%	225.459	198.606	88%

Tabel 24: Respons exclusief ILOCs en ULOCs - gemeente

gemeente	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
Almere	80	78	98%	21.385	20.720	97%
Amsterdam	248	192	77%	66.100	52.412	79%
's-Gravenhage	163	155	95%	49.273	47.406	96%
Rotterdam	211	162	77%	56.510	47.541	84%
Utrecht	113	106	94%	32.191	30.527	95%
totaal	815	693	85%	225.459	198.606	88%

We zien dat de respons zeer hoog te noemen is. De respons gemeten in aantallen leerlingen is daarbij iets hoger dan de respons gemeten in vestigingen. Dat betekent dat over het algemeen de respons bij grotere vestigingen beter is dan bij kleinere vestigingen. Verder zien we dat Almere en 's-Gravenhage een hogere respons hebben dan de andere gemeenten.

We hebben de respons ook in beeld gebracht naar schooltype, zie Tabel 25 en Tabel 26, respectievelijk inclusief en exclusief de ILOCs en ULOCs. We zien dat de respons in het speciaal basisonderwijs 100% is en bij het (voortgezet) speciaal onderwijs wat achterblijft. In Tabel 27 zien we de respons naar schoolweging. Daaruit blijkt dat bij vestigingen met een zeer lage schoolweging de respons achterblijft bij de andere categorieën van schoolweging.

Tabel 25: Respons inclusief ILOCs en ULOCs - schooltype

schooltype	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
basisonderwijs	772	640	83%	207.270	184.062	89%
speciaal basisonderwijs	41	41	100%	4.963	4.963	100%
(voortgezet) speciaal onderwijs	101	64	63%	13.226	9.581	72%
totaal	914	745	82%	225.459	198.606	88%

Tabel 26: Respons exclusief ILOCs en ULOCs - schooltype

schooltype	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
basisonderwijs	675	590	87%	207.270	184.062	89%
speciaal basisonderwijs	39	39	100%	4.963	4.963	100%
(voortgezet) speciaal onderwijs	101	64	63%	13.226	9.581	72%
totaal	815	693	85%	225.459	198.606	88%

Tabel 27: Respons naar categorie van schoolweging (alleen regulier basisonderwijs met bekende schoolweging, exclusief ILOCs/ULOCs)

schoolweging	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
zeer laag (<23)	86	64	74%	27.773	21.160	76%
laag (23-27)	115	103	90%	45.404	41.619	92%
gemiddeld (27-33)	151	139	92%	53.246	49.849	94%
hoog (33-37)	173	146	84%	46.914	39.370	84%
zeer hoog (>37)	141	132	94%	33.933	32.064	94%
totaal	666	584	88%	207.270	184.062	89%

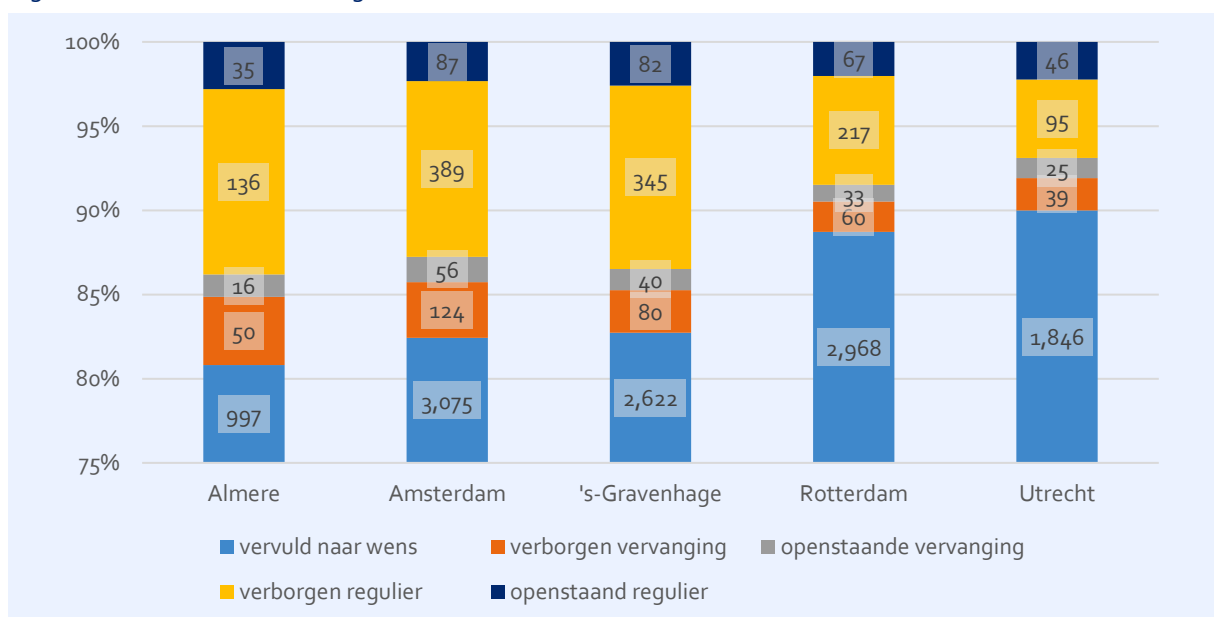
3.2 Tekorten aan leraren

Deze sectie beschrijft de tekorten onder leraren in het reguliere basisonderwijs (met uitzondering van sectie 3.2.6). We bespreken in de volgende secties achtereenvolgens de verdeling van tekorten, openstaande tekorten en de invulling van verborgen tekorten, de uitsplitsing regulier versus vervanging, de verdeling van tekorten over stadsdelen, de tekorten uitgesplitst naar schooltype en naar categorie van schoolweging. Tot besluit van deze sectie bespreken we de tekorten naar aanleiding van het NPO en het verloop van de tekorten per gemeente over de tijd.

3.2.1 De grote gemeenten vergeleken

Allereerst geven we per gemeente de naar wens vervulde fte's en de subtotalen van de gemeten tekorten weer in Figuur 6. Hierin zijn de tekorten uitgesplitst naar tekorten bij reguliere posities en bij vervanging, en tevens naar openstaande vacatures en verborgen tekorten. De onderdelen zijn weergegeven relatief ten opzichte van de totale werkgelegenheid (=werkzaam personeel + tekorten). Merk op dat de figuur bij 75% begint, om op die manier in te kunnen zoomen op de tekorten. De labels bij iedere staaf geven de omvang van het betreffende tekort aan in fte.

Figuur 6: Tekorten aan leraren - gemeente

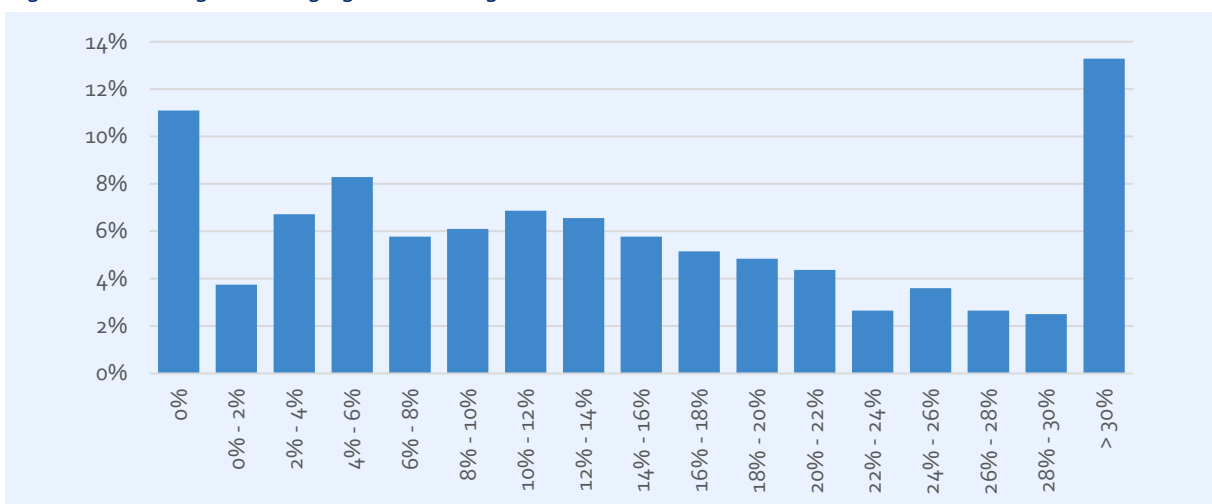

Het valt op dat Almere, Amsterdam en 's-Gravenhage erg vergelijkbaar zijn in de relatieve omvang en de verdeling van de tekorten over de verschillende categorieën. Rotterdam en Utrecht wijken daarvan af, maar die zijn onderling weer redelijk vergelijkbaar. De verborgen reguliere tekorten vormen het grootste deel van de totale tekorten. Het totale tekort loopt op tot maximaal ongeveer 20% van de werkgelegenheid.

3.2.2 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben

In een histogram kan worden bekeken welk deel van de vestigingen in een bepaalde tekortcategorie valt. We hebben in Figuur 7 de verdeling van het totale tekort (openstaande en verborgen tekorten, regulier en vervanging) opgenomen. We zien bijvoorbeeld dat 11% van de vestigingen aangeven geen tekort te hebben. Ter vergelijking, buiten de G5 rapporteert 37% van de scholen geen tekort te hebben (zie sectie 2.2.1). Verder rapporteert 13% van de vestigingen een tekort van meer dan 30%.

Figuur 7: Verdeling van vestigingen over categorieën van tekorten aan leraren

3.2.3 De manier waarop tekorten worden ingevuld

Vestigingen hebben bij de uitvraag aangegeven of ze openstaande vacatures hadden en ook of ze verborgen tekorten hadden. Tevens hebben ze aangegeven hoe ze een verborgen tekort momenteel hebben ingevuld. In Tabel 28 tot en met Tabel 32 zijn de uitsplitsingen in fte per gemeente weergegeven (zie ook bijlage A.2 voor een toelichting op de categorieën). Daarbij zijn ook extra kolommen opgenomen waarin het tekort respectievelijk wordt gerelateerd aan het totaal aantal fte verborgen tekorten, het totale tekort in fte en de werkgelegenheid (bij de gemeten vestigingen) in fte.

We zien bijvoorbeeld in Tabel 28 dat 87% van de verborgen tekorten in Almere intern is ingevuld en dat het totale tekort ongeveer 19% van de totale werkgelegenheid in Almere bedraagt. Amsterdam en Utrecht wijken op dit punt wat af van de andere gemeenten met respectievelijk 78% en 73% intern ingevulde verborgen tekorten. Daarnaast hebben Almere, Amsterdam en 's-Gravenhage een vergelijkbare verdeling van openstaande en verborgen tekorten (ongeveer 22% openstaand), en wijken Rotterdam en Utrecht daarvan af, met respectievelijk 27% en 34% openstaande vacatures.

Als we naar details van de invulling van verborgen tekorten kijken, zien we dat deze met name worden ingevuld met onbevoegden. De tweede belangrijkste categorie om verborgen tekorten op te lossen wordt gevormd door de zijinstroom. Utrecht (Tabel 32) wijkt af van de andere gemeenten omdat daar de invulling gelijkelijk gebeurt met zijinstroom, bevoegd ambulant personeel en onbevoegden.

Tot slot zien we bijvoorbeeld dat het vervangingstekort in Amsterdam ongeveer $180 / 3.730 = 4,8\%$ bedraagt. Merk op dat de tekorten in dit onderzoek uitgedrukt worden ten opzichte van de totale werkgelegenheid. Stel dat de benodigde vervanging ten gevolge van langdurig (ziekte)verzuim in Amsterdam 6% bedraagt, dan kan voor ongeveer 80% van die vervanging in Amsterdam geen gewenste oplossing worden gevonden.

Tabel 28: Tekorten aan leraren - Almere

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
aantal vestigingen	68					
werkzaam	997					
werkgelegenheid	1.234					
totaal	170	66	237		100%	19,2%
- openstaand	35	16	51		22%	4,1%
- verborgen	136	50	186	100%	78%	15,1%
verborgen, intern ingevuld	118	45	162	87%	68%	13,1%
- zijinstroom	38	8	46	25%	19%	3,7%
- bevoegd ambulant	8	2	10	5%	4%	0,8%
- onbevoegd	69	33	103	55%	43%	8,3%
- groep opgesplitst	2	1	3	2%	1%	0,3%
verborgen, extern ingevuld	18	6	24	13%	10%	1,9%
- uitzendkracht, bevoegd	5	3	7	4%	3%	0,6%
- uitzendkracht, onbevoegd	4	0	4	2%	2%	0,3%
- zzp'er	6	1	7	4%	3%	0,6%
- anders	4	1	5	3%	2%	0,4%

Tabel 29: Tekorten aan leraren - Amsterdam

aantal vestigingen	172					
werkzaam	3.075					
werkgelegenheid	3.730					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	476	180	656		100%	17,6%
- openstaand	87	56	143		22%	3,8%
- verborgen	389	124	513	100%	78%	13,8%
verborgen, intern ingevuld	316	84	400	78%	61%	10,7%
- zijinstroom	106	27	133	26%	20%	3,6%
- bevoegd ambulant	23	10	32	6%	5%	0,9%
- onbevoegd	185	43	228	44%	35%	6,1%
- groep opgesplitst	2	5	7	1%	1%	0,2%
verborgen, extern ingevuld	73	40	113	22%	17%	3,0%
- uitzendkracht, bevoegd	25	11	36	7%	5%	1,0%
- uitzendkracht, onbevoegd	12	9	21	4%	3%	0,6%
- zzp'er	30	18	48	9%	7%	1,3%
- anders	6	3	9	2%	1%	0,2%

Tabel 30: Tekorten aan leraren – 's-Gravenhage

aantal vestigingen	143					
werkzaam	2.622					
werkgelegenheid	3.169					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	427	120	547		100%	17,3%
- openstaand	82	40	122		22%	3,9%
- verborgen	345	80	425	100%	78%	13,4%
verborgen, intern ingevuld	295	66	361	85%	66%	11,4%
- zijinstroom	71	10	81	19%	15%	2,6%
- bevoegd ambulant	17	16	32	8%	6%	1,0%
- onbevoegd	193	33	226	53%	41%	7,1%
- groep opgesplitst	15	7	22	5%	4%	0,7%
verborgen, extern ingevuld	49	15	64	15%	12%	2,0%
- uitzendkracht, bevoegd	16	7	22	5%	4%	0,7%
- uitzendkracht, onbevoegd	13	4	16	4%	3%	0,5%
- zzp'er	14	1	16	4%	3%	0,5%
- anders	7	3	10	2%	2%	0,3%

Tabel 31: Tekorten aan leraren - Rotterdam

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
aantal vestigingen	159					
werkzaam	2.968					
werkgelegenheid	3.345					
totaal	284	93	377		100%	11,3%
- openstaand	67	33	100		27%	3,0%
- verborgen	217	60	277	100%	73%	8,3%
verborgen, intern ingevuld	199	52	251	91%	66%	7,5%
- zijinstroom	60	11	72	26%	19%	2,1%
- bevoegd ambulant	15	11	26	9%	7%	0,8%
- onbevoegd	113	27	141	51%	37%	4,2%
- groep opgesplitst	10	2	12	4%	3%	0,4%
verborgen, extern ingevuld	18	9	26	9%	7%	0,8%
- uitzendkracht, bevoegd	4	1	5	2%	1%	0,2%
- uitzendkracht, onbevoegd	7	3	10	4%	3%	0,3%
- zzp'er	3	1	4	2%	1%	0,1%
- anders	3	3	7	2%	2%	0,2%

Tabel 32: Tekorten aan leraren - Utrecht

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
aantal vestigingen	98					
werkzaam	1.846					
werkgelegenheid	2.051					
totaal	141	64	205		100%	10,0%
- openstaand	46	25	71		34%	3,4%
- verborgen	95	39	135	100%	66%	6,6%
verborgen, intern ingevuld	73	25	98	73%	48%	4,8%
- zijinstroom	21	7	28	21%	14%	1,4%
- bevoegd ambulant	25	6	31	23%	15%	1,5%
- onbevoegd	20	9	29	21%	14%	1,4%
- groep opgesplitst	7	3	10	8%	5%	0,5%
verborgen, extern ingevuld	22	14	36	27%	18%	1,8%
- uitzendkracht, bevoegd	9	4	13	10%	6%	0,6%
- uitzendkracht, onbevoegd	0	1	1	0%	0%	0,0%
- zzp'er	13	5	18	13%	9%	0,9%
- anders	0	4	5	4%	2%	0,2%

3.2.4 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging

In deze sectie bekijken we het onderscheid van reguliere tekorten versus tekorten bij vervanging in meer detail. De verdeling van vestigingen over de verschillende categorieën is opgenomen in Tabel 33. We zien in die tabel dat relatief veel vestigingen met een tekort in categorie 2 (alleen reguliere tekorten) vallen. Het is uiteraard mogelijk dat een vestiging geen vervangingstekorten heeft. Categorie 4 is opvallend, maar op basis van de beschikbare gegevens kunnen we die niet buiten beschouwing laten in de analyses (zie ook de toelichting in sectie 2.2.3).

Tabel 33: Aantal vestigingen per categorie regulier versus vervanging

categorie	beschrijving	vestigingen	aandeel
1	geen tekort	71	11%
2	alleen reguliere tekorten	244	38%
3	alleen vervangingstekorten	27	4%
4	reguliere tekorten = vervangingstekorten (>0)	45	7%
5	overig	253	40%

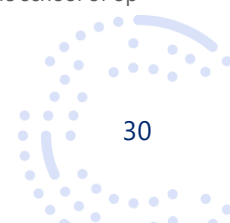
3.2.5 Tekorten naar stadsdeel

In deze sectie tonen we in Tabel 34 tot en met Tabel 38 een andere doorsnede van de dataverzameling, namelijk naar stadsdeel per gemeente. Een stadsdeel is gelijk aan een wijk, behalve voor Almere, Amsterdam en 's-Gravenhage, waar diverse wijken zijn samengenomen om te kleine aantallen te voorkomen. De wijk van een vestiging is bepaald met behulp van een koppeling van het vestigingsadres (postcode + huisnummer) met de gemeente-wijk-buurtdata van het CBS.²² Opvallend is met name dat tekorten erg kunnen verschillen per stadsdeel. Zo is de problematiek in Almere Poort en Almere Stad West ongeveer vier keer zo groot als in Almere Hout. In 's-Gravenhage springt het Laak er in negatieve zin uit en in Amsterdam is de problematiek in stadsdelen Nieuw-West en Zuidoost veruit het grootste.

Tabel 34: Tekorten aan leraren - stadsdelen Almere

stadsdeel	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
Buiten	16	301	9	35	43	2,9%	11,5%	14,3%
Haven	7	117	9	15	24	7,9%	12,6%	20,5%
Hout	5	47	2	1	3	3,4%	3,0%	6,3%
Pampus	0	0	0	0	0	-	-	-
Poort	6	102	4	20	24	3,9%	19,1%	23,0%
Stad Centrum	0	0	0	0	0	-	-	-
Stad Oost	17	285	6	45	52	2,2%	15,9%	18,0%
Stad West	17	380	21	70	92	5,6%	18,5%	24,1%

²² Hiervoor is voor 15 vestigingen postcode en huisnummer opgezocht in eerdere metingen, op de website van de school of op Google Maps.

Tabel 35: Tekorten aan leraren - stadsdelen Amsterdam

stadsdeel	vestigingen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
Centrum	5	77	1	3	4	1,0%	3,9%	4,9%
Nieuw-West	31	822	33	148	181	4,1%	18,0%	22,0%
Noord	29	571	19	65	85	3,4%	11,5%	14,9%
Oost	33	760	32	98	129	4,1%	12,9%	17,0%
Weesp	6	125	1	14	15	0,6%	11,1%	11,7%
West	27	551	28	60	88	5,1%	10,9%	16,0%
Westpoort	0	0	0	0	0	-	-	-
Zuid	16	359	12	45	57	3,5%	12,5%	16,0%
Zuidoost	25	465	16	80	96	3,5%	17,2%	20,7%

Tabel 36: Tekorten aan leraren - stadsdelen 's-Gravenhage

stadsdeel	vestigingen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
Centrum	34	825	24	113	137	2,9%	13,7%	16,6%
Escamp	28	674	25	119	144	3,6%	17,7%	21,3%
Haagse Hout	15	270	9	41	50	3,4%	15,0%	18,4%
Laak	10	209	23	31	54	11,0%	14,9%	25,9%
Leidschenveen-Ypenburg	13	296	21	34	55	7,1%	11,4%	18,4%
Loosduinen	10	267	5	24	29	1,9%	9,2%	11,0%
Scheveningen	16	264	4	31	35	1,5%	11,7%	13,2%
Segbroek	17	364	12	32	44	3,3%	8,7%	12,0%

Tabel 37: Tekorten aan leraren - stadsdelen Rotterdam

stadsdeel	vestigingen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
Botlek-Europoort-Maas	0	0	0	0	0	-	-	-
Centrum	5	123	1	5	6	1,1%	4,1%	5,3%
Charlois	19	355	15	39	54	4,2%	10,9%	15,1%
Delfshaven	20	439	13	24	37	3,0%	5,5%	8,5%
Feijenoord	23	518	20	53	74	3,9%	10,3%	14,3%
Hillegersberg-Schiebroek	13	285	5	20	25	1,8%	6,9%	8,7%
Hoek van Holland	3	41	0	2	2	0,8%	4,8%	5,6%
Hoogvliet	7	178	3	17	20	1,8%	9,5%	11,3%
IJsselmonde	13	356	14	26	40	3,8%	7,3%	11,1%
Kralingen-Crooswijk	11	195	8	28	36	4,0%	14,4%	18,4%
Nieuw Mathenesse	0	0	0	0	0	-	-	-
Noord	11	200	3	13	17	1,5%	6,7%	8,3%
Noord-West	0	0	0	0	0	-	-	-
Overschie	7	179	9	15	24	4,8%	8,6%	13,4%
Pernis	2	19	0	4	4	0,0%	20,7%	20,7%
Prins Alexander	22	413	8	25	33	1,8%	6,2%	8,0%
Rivium	0	0	0	0	0	-	-	-
Rozenburg	3	44	1	5	6	2,7%	10,5%	13,3%
Spaanse Polder	0	0	0	0	0	-	-	-
Vondelingenplaat	0	0	0	0	0	-	-	-
Waalhaven-Eemhaven	0	0	0	0	0	-	-	-

Tabel 38: Tekorten aan leraren - stadsdelen Utrecht

stadsdeel	vestigingen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
Binnenstad	3	31	1	2	3	1,9%	6,1%	8,0%
Leidsche Rijn	14	321	14	22	36	4,2%	6,9%	11,2%
Noordoost	10	231	4	9	12	1,5%	3,7%	5,3%
Noordwest	11	206	15	20	35	7,3%	9,8%	17,1%
Oost	7	152	2	21	23	1,2%	13,6%	14,8%
Overvecht	8	200	14	21	35	7,2%	10,5%	17,7%
Vleuten-De Meern	14	339	11	18	29	3,3%	5,3%	8,6%
West	9	162	3	4	7	1,6%	2,7%	4,3%
Zuid	8	125	3	3	6	2,6%	2,6%	5,1%
Zuidwest	14	283	5	14	19	1,6%	5,0%	6,6%

3.2.6 Tekorten naar schooltype

Deze sectie bespreekt in het kort de tekorten bij de verschillende schooltypen. De gegevens zijn opgenomen in Tabel 39 tot en met Tabel 41. We zien dat de reguliere tekorten bij alle schooltypen groter zijn dan de vervangingstekorten en dat alle tekorten bij het speciaal basisonderwijs groter zijn dan de overeenkomstige tekorten bij het reguliere basisonderwijs.

Tabel 39: Reguliere tekorten aan leraren – schooltype

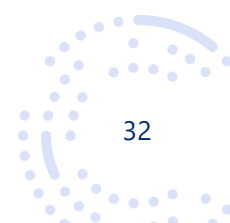
schooltype	vestigingen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	640	13.529	317	1.182	1.499	2,3%	8,7%	11,1%
speciaal basisonderwijs	41	640	27	73	100	4,2%	11,5%	15,6%
(voortgezet) speciaal onderwijs	64	1.682	54	104	157	3,2%	6,2%	9,4%
totaal	745	15.851	397	1.359	1.757	2,5%	8,6%	11,1%

Tabel 40: Vervangingstekorten aan leraren - schooltype

schooltype	vestigingen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	640	13.529	170	354	523	1,3%	2,6%	3,9%
speciaal basisonderwijs	41	640	9	49	58	1,4%	7,6%	9,0%
(voortgezet) speciaal onderwijs	64	1.682	23	48	71	1,4%	2,8%	4,2%
totaal	745	15.851	201	450	652	1,3%	2,8%	4,1%

Tabel 41: Totale tekorten aan leraren - schooltype

schooltype	vestigingen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	640	13.529	487	1.536	2.022	3,6%	11,3%	14,9%
speciaal basisonderwijs	41	640	36	122	158	5,6%	19,1%	24,6%
(voortgezet) speciaal onderwijs	64	1.682	77	152	228	4,6%	9,0%	13,6%
totaal	745	15.851	599	1.810	2.408	3,8%	11,4%	15,2%

3.2.7 Tekorten naar schoolweging

In Tabel 42 tot en met Tabel 44 tonen we de tekorten in het reguliere basisonderwijs naar schoolweging.²³ Merk op dat de schoolweging niet bekend was voor 56 vestigingen in het reguliere basisonderwijs. Het gaat hier om 6 reguliere vestigingen en alle ILOCs en ULOCs (respectievelijk 14 en 36). Voor die laatste twee typen kan geen schoolweging worden berekend.

We zien in de tabellen dat zowel de reguliere als vervangingstekorten min of meer toenemen naarmate de schoolweging hoger is. De toename in de tekorten (bij toenemende schoolweging) speelt zowel bij openstaande als bij verborgen tekorten.

Tabel 42: Reguliere tekorten aan leraren - schoolweging

categorie	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	64	1.370	19	86	104	1,4%	6,2%	7,6%
laag (23-27)	103	2.479	36	129	165	1,5%	5,2%	6,7%
gemiddeld (27-33)	139	2.842	72	240	312	2,5%	8,4%	11,0%
hoog (33-37)	146	2.890	81	358	439	2,8%	12,4%	15,2%
zeer hoog (>37)	132	2.783	76	293	368	2,7%	10,5%	13,2%
totaal	584	12.364	283	1.105	1.389	2,3%	8,9%	11,2%

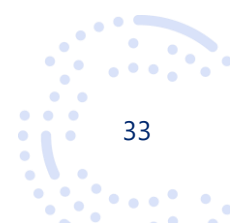
Tabel 43: : Vervangingstekorten aan leraren – schoolweging

categorie	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	64	1.370	10	16	26	0,7%	1,2%	1,9%
laag (23-27)	103	2.479	23	42	66	0,9%	1,7%	2,7%
gemiddeld (27-33)	139	2.842	39	100	138	1,4%	3,5%	4,9%
hoog (33-37)	146	2.890	38	81	120	1,3%	2,8%	4,1%
zeer hoog (>37)	132	2.783	48	96	144	1,7%	3,4%	5,2%
totaal	584	12.364	159	336	495	1,3%	2,7%	4,0%

Tabel 44: Totale tekorten aan leraren – schoolweging

categorie	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	64	1.370	29	102	131	2,1%	7,4%	9,6%
laag (23-27)	103	2.479	60	171	231	2,4%	6,9%	9,3%
gemiddeld (27-33)	139	2.842	111	340	450	3,9%	11,9%	15,8%
hoog (33-37)	146	2.890	119	439	558	4,1%	15,2%	19,3%
zeer hoog (>37)	132	2.783	124	389	513	4,5%	14,0%	18,4%
totaal	584	12.364	442	1.441	1.883	3,6%	11,7%	15,2%

²³ Zie voetnoot 3 op pagina 7 voor een toelichting op de schoolweging.

3.2.8 Invloed Nationaal Programma Onderwijs op de tekorten

Vragen over de tekorten naar aanleiding van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn bij de meting met peildatum 1 oktober 2021 toegevoegd aan de uitvraag. Scholen hebben daarbij de vervulde en onvervulde fte's leraren en onderwijsondersteunend personeel op deze middelen moeten opgeven. De tekorten aan leraren in het kader van het NPO zijn weergegeven in Tabel 45.

Tabel 45: Tekorten aan leraren NPO

gemeente	fte		werkgelegenheid	tekort (%)
	vervuld	open		
Almere	64	7	71	10,3%
Amsterdam	157	25	182	13,6%
's-Gravenhage	148	24	172	14,0%
Rotterdam	170	33	203	16,0%
Utrecht	118	11	129	8,2%
totaal	657	99	757	13,1%

We zien in Tabel 45 dat gemiddeld ongeveer 13% van de werkgelegenheid naar aanleiding van het NPO niet kan worden ingevuld. Dat is bijna twee keer zoveel als de 7,6% buiten de G5 (zie sectie 2.2.7).

Als we de tekorten naar aanleiding van het NPO optellen bij de tekorten aan leraren bij reguliere posities en voor vervanging (zie sectie 3.2.3), dan ontstaat Tabel 46. We zien dan dat het NPO het totale tekortpercentage in alle gemeenten behalve Rotterdam licht verlaagt. Zo gaat bijvoorbeeld Almere van 19,2% (exclusief NPO) naar 18,7% (inclusief NPO), maar gaat Rotterdam van 11,3% naar 11,6%.

Tabel 46: Tekorten aan leraren exclusief en inclusief tekorten NPO

gemeente	fte regulier + vervanging				fte NPO			fte totaal			
	vervuld	open	verb.	werkgel.	vervuld	open	werkgel.	vervuld	tekort	werkgel.	tekort (%)
Almere	997	51	186	1.234	64	7	71	1.061	244	1.305	18,7%
Amsterdam	3.075	143	513	3.730	157	25	182	3.232	681	3.912	17,4%
's-Gravenhage	2.622	122	425	3.169	148	24	172	2.770	571	3.341	17,1%
Rotterdam	2.968	100	277	3.345	170	33	203	3.138	410	3.548	11,6%
Utrecht	1.846	71	135	2.051	118	11	129	1.964	216	2.180	9,9%
totaal	11.507	487	1.536	13.529	657	99	757	12.164	2.121	14.286	14,9%

Tot besluit zien we in Tabel 47 de werkgelegenheid en tekorten aan onderwijs ondersteunend personeel naar aanleiding van het NPO. We zien dan dat 's-Gravenhage en Rotterdam een relatief laag tekort kennen, maar Almere juist weer een fors hoger tekort.

Tabel 47: Tekorten aan onderwijsondersteunend personeel NPO

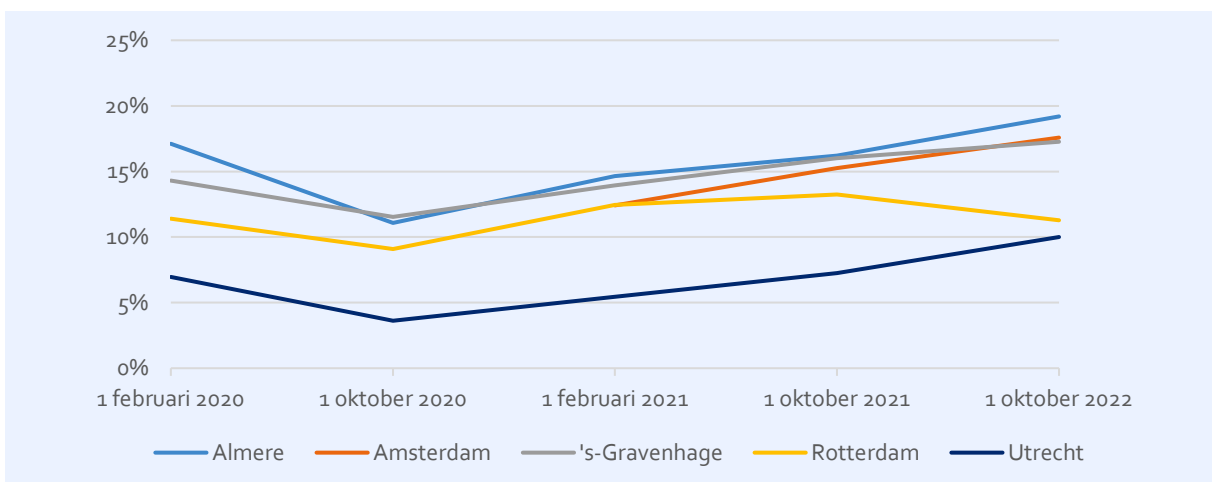
gemeente	fte		werkgelegenheid	tekort (%)
	vervuld	open		
Almere	83	9	93	10,0%
Amsterdam	199	16	215	7,6%
's-Gravenhage	245	7	252	2,9%
Rotterdam	519	16	535	3,0%
Utrecht	93	9	102	8,8%
totaal	1.139	58	1.197	4,9%

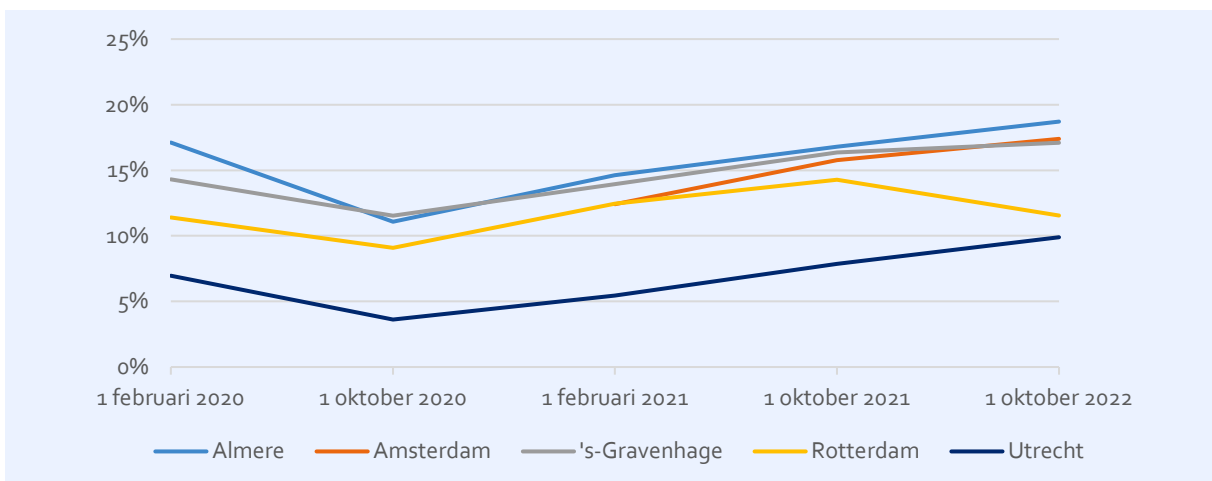
3.2.9 Tekorten aan leraren over de tijd

In de G5 zijn inmiddels 5 metingen verricht.²⁴ De lerarentekorten per gemeente en over de tijd zijn opgenomen in Figuur 8 exclusief de tekorten naar aanleiding van het NPO en in Figuur 9 inclusief de tekorten naar aanleiding van het NPO. De tekorten naar aanleiding van het NPO worden sinds de meting met peildatum 1 oktober 2021 gemeten. Vóór die peildatum zijn de figuren dus hetzelfde. We zien dat de tekorten sinds de vorige meting (1 oktober 2021) zijn gestegen. Na een stijging van de tekorten sinds oktober 2020 is in Rotterdam voor het eerst een daling te zien. Utrecht heeft nog altijd de laagste tekorten, maar ook daar is een stijging te zien (van 7,9% naar 9,9% indien we het NPO meetellen).

Figuur 8: Tekorten aan leraren over de tijd exclusief NPO (zie voor de onderliggende cijfers bijlage B)²⁵

Figuur 9: Tekorten aan leraren over de tijd inclusief NPO

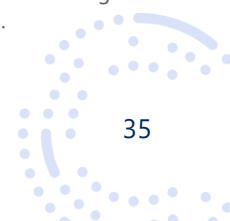

3.3 Tekorten aan schoolleiding

De tekorten aan schoolleiding in het reguliere basisonderwijs zijn opgenomen in Tabel 48 tot en met Tabel 52. We zien dat er veel verschil is tussen de gemeenten. Zo heeft Amsterdam bijvoorbeeld een bijna twee keer zo groot tekort als Rotterdam. In Rotterdam zijn verder ongeveer evenveel open-

²⁴ Amsterdam heeft ook vóór 1 februari 2021 gegevens over de lerarentekorten verzameld. Dat is echter via een andere methode verlopen. De gegevens zijn daardoor niet te vergelijken met de andere gemeenten of met de onderhavige tekortmeting.

²⁵ Merk op dat de horizontale as gelijkelijk verdeeld is, maar dat er geen meting is met peildatum 1 februari 2022.

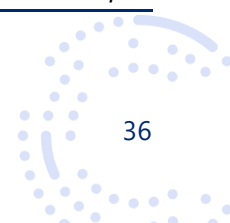
staande vacatures als verborgen tekorten, terwijl in de andere gemeenten de tekorten voornamelijk verborgen van aard zijn. Verborgen tekorten worden in Amsterdam voor ongeveer 50% intern opgelost, in Rotterdam bedraagt dit 100%. De andere gemeenten zitten hiertussen. De tekorten aan schoolleiding laten verder slechts zeer beperkte correlatie zien met de tekorten aan leraren: de correlatiecoëfficiënt is 0,26 (statistisch significant positief).

Tabel 48: Tekorten aan schoolleiding - Almere

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgele.
aantal vestigingen	68					
werkzaam	112					
werkgelegenheid	128					
totaal	10	5	15		100%	12,0%
- openstaand	3	2	5		30%	3,6%
- verborgen	7	4	11	100%	70%	8,4%
verborgen, intern ingevuld	3	4	7	64%	45%	5,4%
- personeel intern	1	1	2	19%	13%	1,6%
- schoolleider in opleiding	1	0	1	7%	5%	0,6%
- personeel binnen bestuur	0	0	0	2%	1%	0,2%
- bovenschools personeel	2	2	4	36%	25%	3,1%
verborgen, extern ingevuld	4	0	4	36%	25%	3,0%
- personeel buiten bestuur	1	0	1	7%	5%	0,6%
- zzp'er	2	0	2	15%	10%	1,3%
- anders	1	0	1	13%	9%	1,1%

Tabel 49: Tekorten aan schoolleiding - Amsterdam

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgele.
aantal vestigingen	172					
werkzaam	225					
werkgelegenheid	276					
totaal	32	19	51		100%	18,5%
- openstaand	9	6	14		28%	5,2%
- verborgen	24	13	37	100%	72%	13,3%
verborgen, intern ingevuld	13	6	19	51%	37%	6,8%
- personeel intern	10	5	15	40%	29%	5,4%
- schoolleider in opleiding	0	0	0	1%	0%	0,1%
- personeel binnen bestuur	2	1	4	10%	7%	1,3%
- bovenschools personeel	0	0	0	1%	0%	0,1%
verborgen, extern ingevuld	11	7	18	49%	35%	6,5%
- personeel buiten bestuur	7	2	9	25%	18%	3,3%
- zzp'er	4	5	9	23%	17%	3,1%
- anders	0	0	0	1%	0%	0,1%

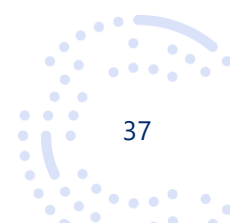

Tabel 50: Tekorten aan schoolleiding - 's-Gravenhage

aantal vestigingen	143					
werkzaam	208					
werkgelegenheid	245					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	28	10	37		100%	15,2%
- openstaand	12	3	16		42%	6,3%
- verborgen	15	6	22	100%	58%	8,8%
verborgen, intern ingevuld	10	5	15	69%	40%	6,1%
- personeel intern	6	2	8	37%	22%	3,3%
- schoolleider in opleiding	0	0	0	0%	0%	0,0%
- personeel binnen bestuur	4	2	6	26%	15%	2,3%
- bovenschools personeel	1	1	1	6%	4%	0,6%
verborgen, extern ingevuld	5	2	7	31%	18%	2,7%
- personeel buiten bestuur	3	0	3	15%	9%	1,3%
- zzp'er	2	2	3	16%	9%	1,4%
- anders	0	0	0	0%	0%	0,0%

Tabel 51: Tekorten aan schoolleiding - Rotterdam

aantal vestigingen	159					
werkzaam	230					
werkgelegenheid	253					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	19	4	23		100%	9,2%
- openstaand	9	2	11		48%	4,4%
- verborgen	10	2	12	100%	52%	4,8%
verborgen, intern ingevuld	10	2	12	100%	52%	4,8%
- personeel intern	8	1	9	72%	38%	3,5%
- schoolleider in opleiding	1	0	1	10%	5%	0,5%
- personeel binnen bestuur	1	1	2	18%	9%	0,9%
- bovenschools personeel	0	0	0	0%	0%	0,0%
verborgen, extern ingevuld	0	0	0	0%	0%	0,0%
- personeel buiten bestuur	0	0	0	0%	0%	0,0%
- zzp'er	0	0	0	0%	0%	0,0%
- anders	0	0	0	0%	0%	0,0%

Tabel 52: Tekorten aan schoolleiding - Utrecht

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
aantal vestigingen	98					
werkzaam	111					
werkgelegenheid	127					
totaal	9	8	16		100%	12,9%
- openstaand	4	2	6		37%	4,7%
- verborgen	5	5	10	100%	63%	8,2%
verborgen, intern ingevuld	3	5	7	70%	45%	5,7%
- personeel intern	3	2	5	44%	28%	3,6%
- schoolleider in opleiding	0	0	0	0%	0%	0,0%
- personeel binnen bestuur	0	2	2	20%	13%	1,6%
- bovenschools personeel	0	1	1	6%	4%	0,5%
verborgen, extern ingevuld	2	1	3	30%	19%	2,4%
- personeel buiten bestuur	0	0	0	0%	0%	0,0%
- zzp'er	2	1	3	24%	15%	2,0%
- anders	1	0	1	6%	4%	0,5%

Als we de tekorten uitsplitsen naar schooltype, dan ontstaan Tabel 53 tot en met Tabel 55. We zien dat, net als buiten de G5 (zie sectie 2.2.8), de tekorten bij het speciaal basisonderwijs hoger zijn dan bij de andere schooltypen.

Tabel 53: Reguliere tekorten aan schoolleiding – schooltype

schooltype	vestigingen	werkgeel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	640	1.029	36	62	98	3,5%	6,0%	9,5%
speciaal basisonderwijs	41	75	9	7	16	11,5%	9,9%	21,4%
(voortgezet) speciaal onderwijs	64	141	4	7	11	2,6%	5,3%	7,9%
totaal	745	1.245	48	76	125	3,9%	6,1%	10,0%

Tabel 54: Vervangingstekorten aan schoolleiding - schooltype

schooltype	vestigingen	werkgeel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	640	1.029	15	30	45	1,5%	2,9%	4,4%
speciaal basisonderwijs	41	75	3	4	7	3,5%	5,5%	9,0%
(voortgezet) speciaal onderwijs	64	141	2	2	5	1,6%	1,7%	3,3%
totaal	745	1.245	20	37	57	1,6%	2,9%	4,6%

Tabel 55: Totale tekorten aan schoolleiding - schooltype

schooltype	vestigingen	werkgeel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	640	1.029	51	92	143	5,0%	8,9%	13,9%
speciaal basisonderwijs	41	75	11	12	23	15,0%	15,4%	30,4%
(voortgezet) speciaal onderwijs	64	141	6	10	16	4,1%	7,0%	11,1%
totaal	745	1.245	68	113	182	5,5%	9,1%	14,6%

3.4 Samenhang van de tekorten met achtergrondvariabelen

Voor de dataverzameling in de G5 hebben we ook een regressieanalyse uitgevoerd. Zie voor een toelichting op de werkwijze en de beschikbare achtergrondvariabelen sectie 2.4. De resultaten van de regressieanalyse zijn opgenomen in Tabel 56. Het gehanteerde model verklaart ongeveer 27% van de variantie in de te verklaren variabele (het tekortpercentage).

We zien allereerst dat het gemiddelde niveau van tekorten per 1 oktober 2022 significant hoger is dan per 1 februari 2020 (het basisniveau). Dit zien we voor de meeste gemeenten ook terug in Figuur 8. De gemeenten laten onderling nog vergelijkbare verhoudingen zien als in het rapport over de personeels-tekorten per peildatum 1 oktober 2021.²⁶ Alle gemeenten behalve Rotterdam hebben daarbij significant lagere tekorten dan Almere. Verder hebben de variabelen een vergelijkbare invloed als in de regressieanalyse van het voorgaande rapport. Zo heeft bijvoorbeeld een vestiging met denominatie "islamitisch" naar verwachting ongeveer een 10%-punt hoger tekort dan een vergelijkbare vestiging met denominatie "openbaar"²⁷ en leidt een verschil in schoolweging van 2 punten naar verwachting tot ongeveer een 1,2%-punt hoger tekort.

We zien ook dat grotere instellingen (een groter aantal leerlingen) en het hebben van een groter aandeel vaste aanstellingen naar verwachting samenhangt met een lager tekort. Als het aandeel vaste aanstellingen 1%-punt stijgt, dan neemt het tekort met ongeveer 0,14%-punt af.²⁸ Het uitstroompercentage laat verder een positief verband zien (een hoger uitstroompercentage leidt tot een hoger tekort). Mogelijk is sprake van een hoger tekort juist omdat de uitstroom hoger is.

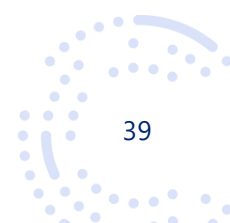
Tabel 56: Schattingsresultaten

variabele	waarde
peildatum	
1 februari 2020 ⁺	
1 oktober 2020	-2.324**
1 februari 2021	-0.503
1 oktober 2021	1.371
1 oktober 2022	3.180**
gemeente	
Almere ⁺	
Amsterdam	-6.091**
's-Gravenhage	-2.118*
Rotterdam	-0.870
Utrecht	-3.818**
denominatie	
openbaar ⁺	
rooms-katholiek	-0.800
protestants-christelijk	-1.864**
algemeen bijzonder	2.923**
gereformeerd	-5.561*

²⁶ (Adriaens, Elshout, Elshout, & de Cock, 2021)

²⁷ Dit is een opvallend verschil met dezelfde analyse buiten de G5 (sectie 2.4).

²⁸ Merk ten overvloede op dat de regressieanalyse geen antwoord geeft wat oorzaak en wat gevolg is.

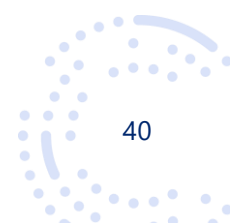

Tabel 56 (vervolg): Schattingsresultaten

variabele	waarde
samenwerking	-2.702
antroposofisch	-0.406
islamitisch	10.059**
overig	-1.109
schoolweging	0.620**
aantal leerlingen	-0.005**
verzuimpercentage	0.315**
leerling-leraarratio	0.860**
aandeel vast	-0.144**
uitstroompercentage	0.058**
constante	-7.951*

+ basiscategorie, * significant op 5%, ** significant op 1% betrouwbaarheid

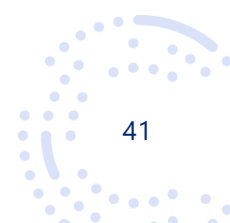
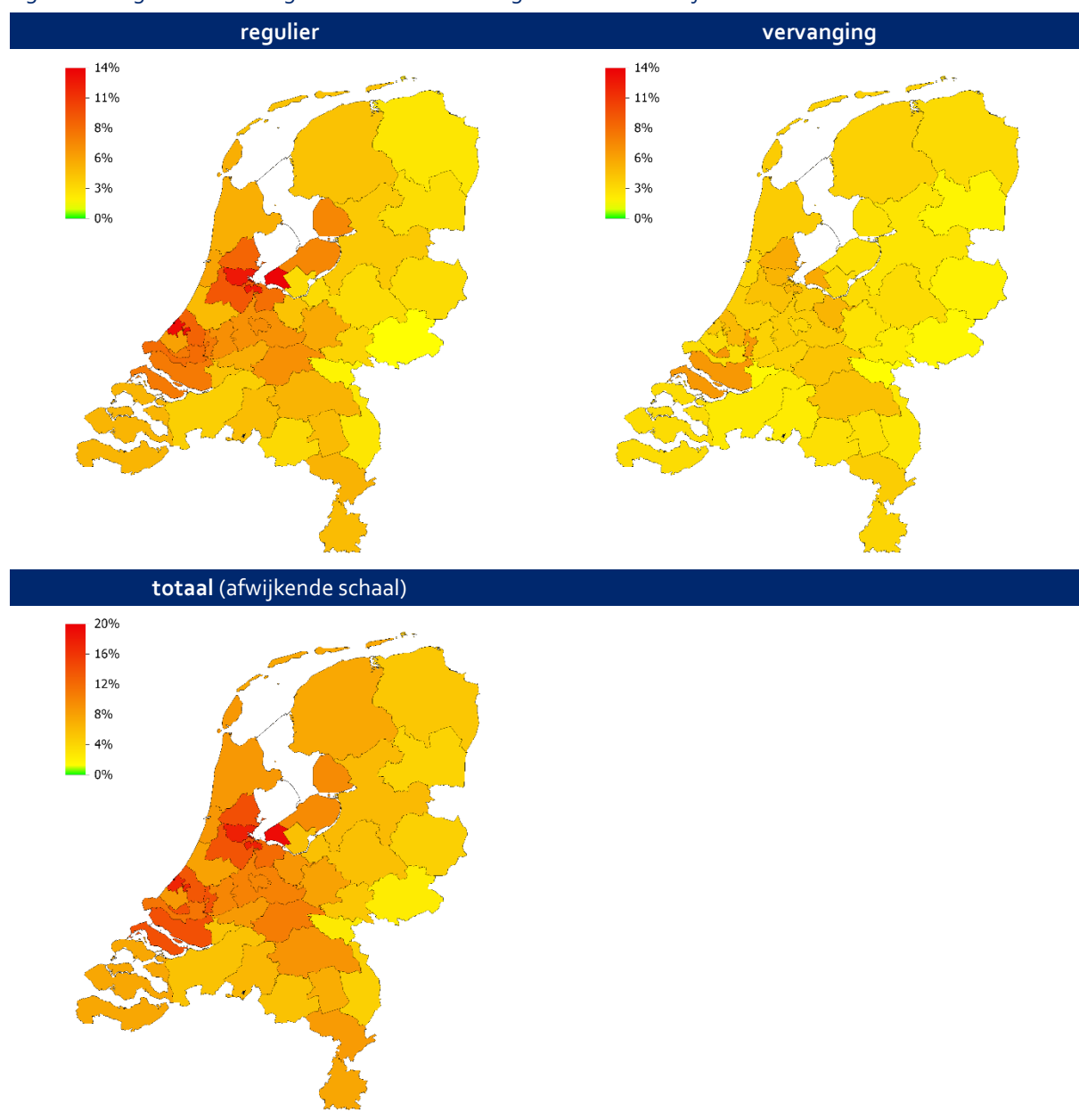

4 Landelijke tekorten

4.1 Leraren

In hoofdstukken 2 en 3 zijn respectievelijk de tekorten buiten de G5 en binnen de G5 aan bod gekomen. Allereerst combineren we in Figuur 10 de gegevens buiten en binnen de G5 in een regionaal overzicht. We zien dat Almere, Amsterdam en 's-Gravenhage de hoogste totale tekorten van Nederland kennen. Daarachter volgen de arbeidsmarktregio's Zaanstreek/Waterland, Rijnmond, Groot Amsterdam en Zuid-Holland Centraal. Utrecht kent tekorten die vergelijkbaar zijn met de omliggende arbeidsmarktregio Midden-Utrecht. We zien ook dat de regionale spreiding van vervangingstekorten veel uniformer is.

Figuur 10: Regionale verdeling van lerarentekorten regulier basisonderwijs inclusief de G5

Zoals eerder is toegelicht zijn de gegevens buiten en binnen de G5 apart beschreven vanwege de verschillen in methodiek tussen de twee dataverzamelingen (zie ook bijlage A.3). In dit hoofdstuk combineren we beide resultaten en maken we een inschatting van de landelijke tekorten inclusief de G5. Daarbij doen we wel een belangrijke aanname, namelijk dat er zowel binnen als buiten de G5 geen sprake is van responsbias.²⁹

Om tot een inschatting van de landelijke tekorten te komen, combineren we de gegevens van de tekorten (Tabel 8 tot en met Tabel 10 en Tabel 39 tot en met Tabel 41) met arbeidsmarktgegevens over de werkende leraren.³⁰ We kunnen met behulp van het werkende aantal fte³¹ en de tekortpercentages een inschatting maken van de werkgelegenheid,³² zie Tabel 57.³³ We splitsen daarbij uit naar schooltype omdat de verschillende schooltypen verschillende problematiek en personeelseisen kennen.

Tabel 57: Schatting werkgelegenheid in fte (afgerond op honderdtallen)

schooltype	werkend 2021		tekort % 2022		werkgelegenheid 2022		
	buiten G5	binnen G5	buiten G5	binnen G5	buiten G5	binnen G5	landelijk
basisonderwijs	65.999	11.718	8,3%	14,9%	72.000	13.800	85.800
speciaal basisonderwijs	3.502	538	11,1%	24,6%	3.900	700	4.600
(voort.) spec. onderwijs	8.620	1.602	8,8%	13,6%	9.400	1.900	11.300
totaal	78.120	13.859	8,5%	15,2%	85.300	16.400	101.700

Met behulp van de schatting van de werkgelegenheid in fte kunnen we de tekortpercentages van Tabel 8 tot en met Tabel 10 en Tabel 39 tot en met Tabel 41 omrekenen tot een schatting van de tekorten in fte. Dit gebeurt in Tabel 58. Tot slot kunnen we de schatting van de totale tekorten in fte omrekenen tot een schatting van de landelijke tekortpercentages door deze te delen door de schatting van de totale werkgelegenheid, zie Tabel 59.

Tabel 58: Schatting tekorten (open plus verborgen) in fte buiten en binnen de G5 (afgerond op honderdtallen)

schooltype	regulier			vervanging			totaal		
	buiten G5	binnen G5	landelijk	buiten G5	binnen G5	landelijk	buiten G5	binnen G5	landelijk
basisonderwijs	3.600	1.500	5.100	2.300	500	2.800	5.900	2.000	7.900
spec. basisond.	300	100	400	200	100	300	500	200	700
(voort.) spec. ond.	500	200	700	300	100	400	800	300	1.100
totaal	4.400	1.800	6.200	2.800	700	3.500	7.200	2.500	9.700

Tabel 59: Schatting landelijke tekortpercentages

schooltype	regulier	vervanging	totaal
basisonderwijs	5,9%	3,3%	9,2%
speciaal basisonderwijs	8,7%	6,5%	15,2%
(voortgezet) speciaal onderwijs	6,2%	3,5%	9,7%
totaal	6,1%	3,4%	9,5%

²⁹ Responsbias is het fenomeen dat alleen specifieke scholen/vestigingen responderen, bijvoorbeeld alleen die met tekorten. In (Adriaens, Elshout, Elshout, & de Cock, 2021) is onderzoek gedaan naar de responsbias tijdens de toenmalige meting. Er zijn toen geen aanwijzingen gevonden voor het bestaan van responsbias.

³⁰ (Adriaens, de Vos, & Guimarães, 2022)

³¹ De gegevens met peildatum 1 oktober 2021 zijn hierbij de meest recent beschikbare gegevens.

³² De formule is: werkgelegenheid = werkend / (1 - tekortpercentage).

³³ De leerlingpopulatie zal in 2022 volgens tabel 1 van Referentieraming 2022 (OCW, 2022) nagenoeg gelijk zijn aan die in 2021.

We komen tot een landelijk regulier tekort aan leraren van 6,1%, een vervangingstekort aan leraren van 3,4% en een totaal landelijk tekort in het primair onderwijs van 9,5% of ongeveer 9.700 fte. De tekorten in het speciaal basisonderwijs zijn met ongeveer 15% een stuk hoger dan in het reguliere basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs. Merk op dat de tekorten in dit onderzoek uitgedrukt worden ten opzichte van de totale werkgelegenheid. Stel dat de benodigde vervanging ten gevolge van langdurig (ziekte)verzuim landelijk 6% bedraagt, dan kan voor ongeveer de helft van de vervanging geen gewenste oplossing worden gevonden.

4.2 Schoolleiding

Een vergelijkbare berekening als in sectie 4.1 in Tabel 57 tot en met Tabel 59 is uitgevoerd voor leraren, voeren we in deze sectie ook uit voor schoolleiding. We combineren daarvoor de gegevens van de tekorten (Tabel 17 tot en met Tabel 19 en Tabel 53 tot en met Tabel 55) met arbeidsmarktgegevens over de werkende schoolleiding.³⁴ We komen dan tot een inschatting van de werkgelegenheid voor schoolleiding in Tabel 60. Met behulp van de gemeten tekortpercentages is dit om te rekenen naar landelijke tekorten in fte (Tabel 61).

Merk daarbij op dat we afronden op tientallen in plaats van honderdtallen zoals in sectie 4.1 is gedaan. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat, vanwege de kleine aantallen, een groot aantal cellen wordt afgerond naar 0, terwijl er wel degelijk sprake is van een tekort. Het minder afronden dient dus niet te worden geïnterpreteerd als extra nauwkeurigheid ten opzichte van de tekorten voor leraren in Tabel 58.³⁵ We zien dat het landelijke tekort aan schoolleiding ongeveer 1.100 fte bedraagt. Tot slot zien we in Tabel 59 dat dit zich vertaalt naar een landelijk gemiddeld tekort aan schoolleiding van ongeveer 13,6%.³⁶

Tabel 60: Schatting werkgelegenheid in fte (afgerond op tientallen)

schooltype	werkend 2021		tekort % 2022		werkgelegenheid 2022		
	buiten G5	binnen G5	buiten G5	binnen G5	buiten G5	binnen G5	landelijk
basisonderwijs	5.081	933	13,5%	13,9%	5.870	1.080	6.950
speciaal basisonderwijs	264	48	16,0%	30,4%	310	70	380
(voort.) spec. onderwijs	661	160	11,3%	11,1%	750	180	930
totaal	6.006	1.141	13,3%	14,6%	6.930	1.330	8.260

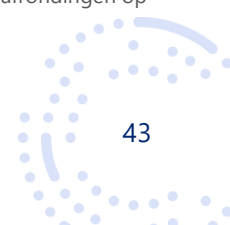
Tabel 61: Schatting tekorten (open plus verborgen) in fte buiten en binnen de G5 (afgerond op tientallen)

schooltype	regulier			vervanging			totaal		
	buiten G5	binnen G5	landelijk	buiten G5	binnen G5	landelijk	buiten G5	binnen G5	landelijk
basisonderwijs	450	100	550	340	50	390	790	150	940
spec. basisond.	40	10	50	10	10	20	50	20	70
(voort.) spec. ond.	60	10	70	30	10	40	90	20	110
totaal	550	120	670	380	70	450	930	190	1.120

³⁴ (Adriaens, de Vos, & Guimarães, 2022)

³⁵ De nauwkeurigheid van de schatting van het landelijke tekort is voor schoolleiding zelfs wat lager dan voor leraren omdat de tekorten onder schoolleiding een hogere variantie laten zien.

³⁶ Het totale landelijke tekort in het (voortgezet) speciaal onderwijs (11,8%) lijkt hoger dan de tekorten buiten en binnen de G5 afzonderlijk (11,3% respectievelijk 11,1%). Dit wordt veroorzaakt door de zeer kleine aantallen en de tussentijdse afrondingen op tientallen.

Tabel 62: Schatting landelijke tekortpercentages

schooltype	regulier	vervanging	totaal
basisonderwijs	7,9%	5,6%	13,5%
speciaal basisonderwijs	13,2%	5,3%	18,4%
(voortgezet) speciaal onderwijs	7,5%	4,3%	11,8%
totaal	8,1%	5,4%	13,6%

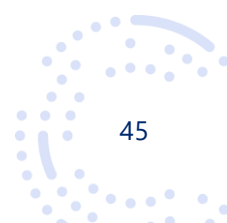

Bibliografie

Adriaens, H., de Vos, K., & Guimarães, J. (2022). *De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel po, vo en mbo 2022-2032*. Tilburg: Centerdata.

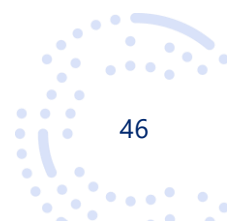
Adriaens, H., Elshout, M., Elshout, S., & de Cock, E. (2021). *Personeelstekorten primair onderwijs - peildatum 1 oktober 2021*. Tilburg: Centerdata.

OCW. (2022). *Referentieraming 2022*. Den Haag: OCW.

Bijlagen

A Onderzoeksverantwoording

Deze bijlage licht de methode van dataverzameling toe. Daarbij bespreken we de methode in het algemeen (sectie A.1), de details van de inhoud van de uitvraag (sectie A.2), de verschillen tussen de metingen buiten en binnen de G5 (sectie A.3) en tot slot, het verloop van het veldwerk van de meting met peildatum 1 oktober 2022 (sectie A.4).

A.1 Methode algemeen

De personeelstekorten worden gemeten via een online vragenlijst. Dit werkt als volgt. Schoolbesturen ontvangen als eerste een uitnodigingsmail van Centerdata met daarin een link naar hun persoonlijke pagina. Op die pagina is informatie over het onderzoek te vinden en kan het bestuur per school een unieke link vinden naar de uitvraag voor die school. Deze link kan het bestuur vervolgens doorsturen naar de school met de vraag om de uitvraag in te vullen. Om het voor besturen makkelijker te maken, zijn ook per school links beschikbaar om direct automatisch een e-mailbericht op te stellen met daarin een voorbeeldtekst en de link. Op de persoonlijke pagina kunnen schoolbesturen ook bijhouden welke scholen de uitvraag nog niet hebben ingevuld om zo gericht herinneringsmails te kunnen sturen.

Scholen buiten de G5 worden zowel direct benaderd als via de schoolbesturen. De landelijke verkenning in juni 2021 heeft aangetoond dat schoolbesturen buiten de G5 relatief lang passief bleven.³⁷ Hierdoor ontvingen scholen pas laat een link naar de uitvraag. De directe benadering wordt daarom vanaf de meting met peildatum 1 oktober 2021 buiten de G5 gehanteerd.

Als scholen klaar zijn met het invullen van de uitvraag, dan krijgen schoolbesturen (zie ook sectie A.3.4) een signaal en wordt het schoolbestuur verzocht om de gegevens van de school te controleren.³⁸ De data van de scholen komen na versturing automatisch in de beveiligde omgeving van Centerdata terecht. Na afloop van de dataverzameling ontvangen schoolbesturen een terugkoppeling op hun persoonlijke pagina met data van de eigen scholen die hebben deelgenomen en totalen over de tekorten voor het schoolbestuur.

A.2 Inhoud van de uitvraag

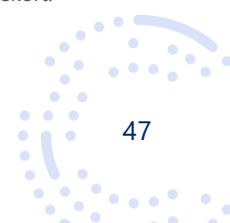
In de uitvraag komen verschillende onderwerpen aan bod: algemene gegevens, vacatures leraren, vervangingen (langer dan 6 weken) leraren, vacatures schoolleiding, vervangingen (langer dan 6 weken) schoolleiding en personele inzet naar aanleiding van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Onder 'schoolleiding' valt het personeel in de D- en A-schalen volgens de cao, dus de directeuren en adjunct-directeuren.

Specifiek worden de volgende algemene gegevens uitgevraagd:

- Onderwijsvorm / onderwijsconcept

³⁷ Mogelijk omdat buiten de G5 geen convenanten zijn afgesloten met betrekking tot de aanpak van het lerarentekort.

³⁸ Ook als het schoolbestuur de controle niet uitvoert, worden de gegevens van de scholen gebruikt.

- Aantal leerlingen per 1 oktober 2022
- Aantal werkzame leraren in fte per 1 oktober 2022
- Omvang schoolleiding in fte per 1 oktober 2022
- Ziekteverzuimpercentage totale team tussen 1 oktober 2021 en 1 oktober 2022
- Uitstroom leraren in fte tussen 1 februari 2022 en 1 oktober 2022
- Uitstroom schoolleiding in fte tussen 1 februari 2022 en 1 oktober 2022

Vervolgens worden openstaande en verborgen vacatures en vervangingen in beeld gebracht. Alle antwoorden worden in aantal fte ingevuld, waarbij decimalen ingevuld kunnen worden. Verborgen vacatures zijn vacatures waarvoor een alternatieve oplossing is gevonden omdat er bijvoorbeeld geen bevoegde leraar beschikbaar was. Daarbij gaat het bij lerarentekorten om de volgende categorieën:

- Verborgen vacatures / vervangingen (alternatief én ongewenst opgelost) – invulling intern:
  - zijinstromer / verkorte deeltijder ongewenst zelfstandig voor de groep
  - bevoegd ambulante leerkracht/schoolleider/intern begeleider/vakleerkracht voor de groep
  - onbevoegd voor de groep
  - groep opgesplitst
- Verborgen vacatures / vervangingen (alternatief én ongewenst opgelost) – invulling extern:
  - uitzendkrachten/detachering bevoegd
  - uitzendkrachten/detachering onbevoegd
  - ZZP-er
  - anders ingevuld

Bij verborgen schoolleidingstekorten gaat het om de volgende categorieën:

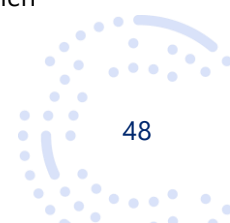
- Verborgen vacatures / vervangingen (alternatief én ongewenst opgelost) – invulling intern:
  - waarneming door intern personeel binnen de school
  - ongewenste zelfstandige invulling door schoolleider in opleiding
  - waarneming door intern ingeleend personeel: geen personeel van de eigen school, wel binnen het schoolbestuur
  - waarneming door bovenschoolse schoolleider
- Verborgen vacatures / vervangingen (alternatief én ongewenst opgelost) – invulling extern:
  - waarneming door extern ingeleend personeel
  - waarneming door ZZP-er
  - anders ingevuld

Tot slot worden openstaande en vervulde vacatures op basis van NPO-middelen uitgevraagd. Voor zowel leraren als onderwijsondersteunend personeel wordt gevraagd naar het aantal werkende fte's en het aantal fte's openstaande vacatures.

A.3 Verschillen metingen buiten en binnen de G5

Hoewel de algemene methode van het onderzoek en de inhoud van de uitvraag hetzelfde zijn voor de metingen buiten en binnen de G5, zijn er ook enkele verschillen. We bespreken de verschillen

---

hieronder. De verschillen hebben te maken met het feit dat er binnen de G5 convenanten zijn afgesloten voor het bestrijden van het lerarentekort. Daarin zijn ook afspraken opgenomen over deelname aan monitoring van de uitvoering van de convenanten. De uitvraag naar de actuele tekorten is daar onderdeel van. Het bestaan van de convenanten binnen de G5 heeft waarschijnlijk een verhogend effect op de deelnamebereidheid van besturen en scholen. Daarom wordt buiten de G5 waar nodig een licht afwijkende methode gehanteerd om ook daar een zo hoog mogelijke respons te bereiken.

A.3.1 Niveau van bevraging

Op verzoek van de begeleidingscommissie voor de G5-meting vindt de uitvraag plaats op vestigingsniveau (BRIN6). Dit heeft echter nadelen die zich niet voordoen bij bevraging op schoolniveau (BRIN4). Zo zien we in de metingen binnen de G5 dat locaties zonder leerlingen (zogenoemde inspectielocaties (ILOCs) en uitvoeringslocaties (ULOCs)³⁹) voor verwarring zorgen. Het is voor besturen soms onduidelijk of deze wel of niet ingevuld moeten worden. In enkele gevallen wordt de data van de hoofdvestiging bij een dergelijke locatie ingevuld. Ook tellen sommige scholen zelf al vestigingen bij elkaar op (bijvoorbeeld onder de hoofdvestiging), terwijl dit niet de bedoeling is. Daarom wordt buiten de G5 vastgehouden aan het bevragen op schoolniveau.

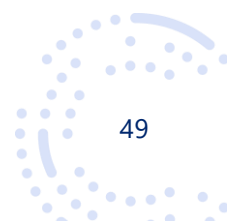
A.3.2 Benaderingswijze

Een tweede verschil tussen de metingen buiten en binnen de G5 betreft de wijze van benadering. Binnen de G5 vindt enkel de trapsgewijze benadering plaats. Daarbij nodigt Centerdata besturen uit en nodigen besturen zelf de scholen uit. De gedachte is dat een e-mail van het schoolbestuur in plaats van een externe partij responsbevorderend werkt. Buiten de G5 bleek dit in de landelijke verkenning in juni 2021 minder goed te werken. Daarom vindt buiten de G5 een gemixte benadering plaats waarbij Centerdata zowel de besturen als de scholen uitnodigt. Daarnaast hebben ook besturen buiten de G5 nog steeds de mogelijkheid om hun scholen uit te nodigen voor het onderzoek.

A.3.3 Responsbevorderende maatregelen

Binnen de G5 worden besturen aangespoord door de gemeenten om deel te nemen aan het onderzoek. Buiten de G5 hebben de gemeenten geen rol in het proces. Om de respons te bevorderen, heeft de PO-Raad ondersteuning aangeboden door het (laten) meesturen van een brief naar scholen en schoolbesturen. De brief wordt gericht aan besturen buiten de G5 met de vraag om deel te nemen. Aan scholen is de brief ter informatie meegestuurd bij de uitnodigingsmail. Op de website van de PO-Raad is een pagina beschikbaar gesteld met 'Veelgestelde vragen' over deze methodiek, met daarbij het aanbod om direct contact op te nemen met de helpdesk van Centerdata bij (technische) vragen over (deelname aan) dit onderzoek.

³⁹ Binnen de G5 zitten tussen de vestigingen Inspectielocaties (ILOCs) en Uitvoeringslocaties (ULOCs), waarvan niet duidelijk is of zij wel of niet tot de selectie behoren. Op de ILOCs en ULOCs staan geen leerlingen geregistreerd voor bekostigingsdoeleinden; die staan altijd geregistreerd op de hoofdvestiging. Het betreft echter wel schoolgebouwen/locaties met leerlingen en leraren die in de praktijk zelfstandig functioneren en een eigen oordeel of waardering krijgen in het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs. De ILOCs zijn daarbij gevestigd op (nagenoeg) hetzelfde adres als de hoofdvestiging; de ULOCs zijn op een ander adres gevestigd. Uit eerdere uitvraagronde is gebleken dat besturen data aanleverden van weliswaar niet alle, maar wel van sommige ILOCs of ULOCs.

A.3.4 Controles door besturen

Binnen de G5 worden besturen verzocht om per school de gegevens in de uitvraag te controleren en de vragenlijst definitief te versturen. Buiten de G5 is dit vrijblijvend van aard. Op die manier krijgen besturen buiten de G5 de mogelijkheid om een grotere rol in het proces te krijgen, maar kunnen zij er ook voor kiezen deze rol niet op zich te nemen, bijvoorbeeld bij tijdgebrek. Deze opzet is gekozen om de respons buiten de G5 niet in gevaar te brengen en toch zoveel mogelijk aan te sluiten bij de aanpak binnen de G5.

A.3.5 Correcties van e-mailadressen

Centerdata ontvangt voor iedere meting van DUO de voor het onderzoek benodigde schoolgegevens en e-mailadressen. De G5-gemeenten krijgen de mogelijkheid om de e-mailadressen van besturen te updaten, zodat de meest recente e-mailadressen gebruikt kunnen worden. Buiten de G5 is dit proces niet haalbaar en worden de e-mailadressen van DUO dus zonder controle gebruikt. Wel worden ontbrekende e-mailadressen handmatig aangevuld door ze op te zoeken op de website van het betreffende bestuur of de betreffende school of het e-mailadres uit een eerdere meting te gebruiken.

A.4 Veldwerk peildatum 1 oktober 2022

A.4.1 Mailings en veldwerkperiode

Op maandag 3 oktober 2022 ontvingen schoolbesturen van Centerdata een uitnodigingsmail met een link naar hun persoonlijke pagina. Daarop vonden zij de persoonlijke links naar de uitvraag voor ieder van hun scholen. Via een link naar een automatische mailtekst, waarin de inloggegevens voor de school al waren ingevuld, konden zij deze persoonlijke link doorsturen naar hun scholen. Daarnaast stuurde Centerdata scholen buiten de G5 rechtstreeks een uitnodigingsmail.

De e-mailadressen van besturen in de G5, die gecontroleerd waren door de gemeenten, waren allemaal up-to-date. Buiten de G5 ontvingen we van de besturen 31 mails en van de scholen 364 e-mails onbestelbaar retour. We hebben de besturen die ten minste één school hadden waarvan het e-mailadres niet meer bestond gemaild met de vraag of ze deze niet-bereikte scholen zelf willen uitnodigen via hun persoonlijke pagina. Daarbij hebben we aangegeven om welke scholen het ging.

Schoolbesturen konden op hun persoonlijke pagina in een real-time responsoverzicht op elk gewenst moment volgen of hun scholen de uitvraag hadden ingevuld en hun scholen aan het invullen herinneren. Oorspronkelijk hadden scholen tot en met 14 oktober 2022 om de uitvraag in te vullen. Op 10 oktober 2022 is de eerste herinneringsmail gestuurd naar schoolbesturen (en rechtstreeks naar scholen buiten de G5). Een dag voor de deadline, op 13 oktober 2022, is nogmaals een herinneringsmail gestuurd naar schoolbesturen die scholen hadden die nog niet klaar waren of die zelf nog niet klaar waren met de controle en het versturen van de antwoorden. Scholen buiten de G5 die nog niet klaar waren werden daarnaast weer rechtstreeks gemaild.

Omdat de respons achterbleef en de herfstvakantie voor de deur stond, werd de deadline in overleg met OCW met twee weken verlengd naar 28 oktober 2022, en op verzoek van enkele scholen en

...

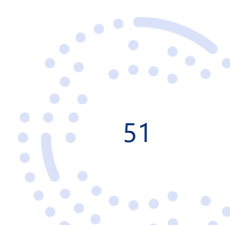

schoolbesturen in overleg met OCW uiteindelijk naar 4 november 2022. Op 17 oktober 2022 werd het eerste uitstel aangekondigd in een herinneringsmail naar schoolbesturen (en buiten de G5 ook naar scholen) die nog niet klaar waren, gevolgd door nog een herinneringsmail op 24 oktober 2022. Op 27 oktober 2022 werd het laatste uitstel aangekondigd, met nog een extra herinneringsmail naar scholen en schoolbesturen buiten de G5 op 1 november 2022 vanwege de achterblijvende respons. Op 3 november 2022 werd de laatste oproep verstuurd. Tussendoor spoorden gemeenten binnen de G5 hun schoolbesturen aan om deel te nemen.

A.4.2 Helpdesk

Voor vragen over het onderzoek konden schoolbesturen (en buiten de G5 ook scholen) terecht bij de helpdesk van Centerdata. De meeste vragen gingen over administratieve zaken, voornamelijk het wijzigen van e-mailadressen (deze scholen hadden hun gegevens niet geüpdatet bij DUO, waardoor de uitvraag niet bij de juiste persoon terechtkwam). Daarnaast kwamen er veel verzoeken binnen om de invulperiode te verruimen en tevens vragen of deelname verplicht was. Er zijn weinig technische vragen binnengekomen en de vragen die er waren, konden snel beantwoord worden.

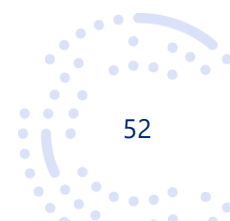

B Tabellen

Tabel 63: Reguliere tekorten aan leraren basisonderwijs naar peildatum en arbeidsmarktregio (G5 separaat)⁴⁰

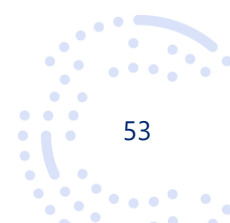
arbeidsmarktregio	1-2-2020	1-10-2020	1-2-2021	1-10-2021	1-10-2022
Groningen				2,6%	2,3%
Friesland				2,7%	4,1%
Drenthe				2,2%	2,7%
Regio Zwolle				3,8%	3,7%
Twente				1,9%	2,8%
Noord-Holland Noord				3,7%	5,1%
Zaanstreek/Waterland				7,4%	8,8%
Zuid-Kennemerland en IJmond				8,0%	5,6%
Groot Amsterdam				7,5%	9,5%
Gooi en Vechtstreek				6,2%	8,3%
Amsterdam			8,8%	10,8%	12,8%
Flevoland				5,8%	7,1%
Almere	9,9%	6,8%	9,1%	11,1%	13,8%
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe				3,9%	2,8%
FoodValley				4,4%	5,4%
Amersfoort				5,5%	4,1%
Midden-Utrecht				5,0%	6,6%
Utrecht	4,6%	1,7%	2,7%	4,5%	6,9%
Holland Rijnland				4,5%	4,5%
Zuid-Holland Centraal				6,1%	9,0%
Haaglanden				5,7%	5,8%
Midden-Holland				4,6%	6,7%
's-Gravenhage	10,7%	8,2%	9,9%	12,4%	13,5%
Rijnmond				7,4%	7,8%
Drechtsteden				7,1%	4,1%
Gorinchem				6,2%	5,2%
Rotterdam	7,7%	6,4%	8,7%	9,3%	8,5%
Rivierenland				4,5%	6,7%
Rijk van Nijmegen				1,8%	1,5%
Midden-Gelderland				3,5%	3,2%
Achterhoek				2,0%	1,0%
Zeeland				3,5%	4,8%
West-Brabant				5,7%	3,4%
Midden-Brabant				3,4%	4,3%
Noordoost-Brabant				2,8%	4,8%
Zuidoost-Brabant				3,1%	2,9%
Helmond-De Peel				2,8%	4,5%
Noord-Limburg				4,0%	2,2%
Midden-Limburg				2,8%	4,9%
Zuid-Limburg				4,3%	4,4%

⁴⁰ De geografische indeling van Nederland in arbeidsmarktregio's verandert regelmatig bijvoorbeeld door gemeentelijke herindelingen. Voor alle peildata wordt uitgegaan van de meest recente arbeidsmarktregioindeling (zie bijlage C). Daardoor kunnen cijfers van eerdere peildata in deze tabellen ietwat anders zijn dan eerder gepubliceerd.

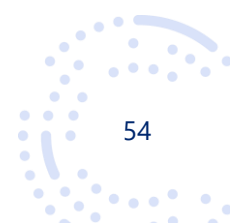
Tabel 64: Vervangingstekorten aan leraren basisonderwijs naar peildatum en arbeidsmarktregio (G5 separaat)⁴⁰

arbeidsmarktregio	1-2-2020	1-10-2020	1-2-2021	1-10-2021	1-10-2022
Groningen				2,2%	2,9%
Friesland				2,7%	3,4%
Drenthe				1,7%	1,6%
Regio Zwolle				2,7%	2,4%
Twente				1,8%	1,7%
Noord-Holland Noord				4,9%	3,6%
Zaanstreek/Waterland				3,1%	5,3%
Zuid-Kennemerland en IJmond				4,5%	3,1%
Groot Amsterdam				3,8%	4,2%
Gooi en Vechtstreek				4,1%	3,7%
Amsterdam			3,6%	4,6%	4,8%
Flevoland				4,7%	2,6%
Almere	7,2%	4,2%	5,5%	5,1%	5,4%
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe				2,3%	2,8%
FoodValley				3,0%	2,5%
Amersfoort				3,4%	4,8%
Midden-Utrecht				2,3%	3,7%
Utrecht	2,4%	1,9%	2,7%	2,7%	3,1%
Holland Rijnland				3,2%	3,5%
Zuid-Holland Centraal				3,3%	4,6%
Haaglanden				3,2%	2,8%
Midden-Holland				2,7%	3,3%
's-Gravenhage	3,6%	3,4%	4,1%	3,6%	3,8%
Rijnmond				3,0%	6,3%
Drechtsteden				2,2%	1,4%
Gorinchem				3,7%	3,3%
Rotterdam	3,7%	2,6%	3,8%	3,9%	2,8%
Rivierenland				2,6%	4,0%
Rijk van Nijmegen				2,7%	1,1%
Midden-Gelderland				3,4%	1,9%
Achterhoek				1,5%	1,4%
Zeeland				2,0%	2,8%
West-Brabant				2,3%	2,1%
Midden-Brabant				2,3%	2,0%
Noordoost-Brabant				2,1%	4,2%
Zuidoost-Brabant				2,8%	2,6%
Helmond-De Peel				3,1%	2,6%
Noord-Limburg				3,4%	2,3%
Midden-Limburg				2,7%	3,6%
Zuid-Limburg				4,2%	3,2%

Tabel 65: Totale tekorten aan leraren basisonderwijs naar peildatum en arbeidsmarktregio (G5 separaat)⁴⁰

arbeidsmarktregio	1-2-2020	1-10-2020	1-2-2021	1-10-2021	1-10-2022
Groningen				4,8%	5,2%
Friesland				5,4%	7,5%
Drenthe				3,9%	4,3%
Regio Zwolle				6,5%	6,1%
Twente				3,6%	4,5%
Noord-Holland Noord				8,6%	8,7%
Zaanstreek/Waterland				10,6%	14,1%
Zuid-Kennemerland en IJmond				12,4%	8,8%
Groot Amsterdam				11,3%	13,7%
Gooi en Vechtstreek				10,3%	12,0%
Amsterdam			12,4%	15,3%	17,6%
Flevoland				10,5%	9,7%
Almere	17,1%	11,1%	14,6%	16,2%	19,2%
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe				6,2%	5,7%
FoodValley				7,5%	7,9%
Amersfoort				8,9%	8,8%
Midden-Utrecht				7,3%	10,3%
Utrecht	7,0%	3,6%	5,5%	7,3%	10,0%
Holland Rijnland				7,7%	8,0%
Zuid-Holland Centraal				9,5%	13,5%
Haaglanden				8,9%	8,6%
Midden-Holland				7,3%	10,0%
's-Gravenhage	14,3%	11,5%	13,9%	16,0%	17,3%
Rijnmond				10,4%	14,0%
Drechtsteden				9,3%	5,5%
Gorinchem				9,9%	8,5%
Rotterdam	11,4%	9,1%	12,4%	13,2%	11,3%
Rivierenland				7,2%	10,7%
Rijk van Nijmegen				4,5%	2,7%
Midden-Gelderland				6,9%	5,1%
Achterhoek				3,4%	2,4%
Zeeland				5,5%	7,6%
West-Brabant				8,1%	5,5%
Midden-Brabant				5,7%	6,3%
Noordoost-Brabant				5,0%	9,0%
Zuidoost-Brabant				6,0%	5,6%
Helmond-De Peel				5,9%	7,1%
Noord-Limburg				7,5%	4,5%
Midden-Limburg				5,6%	8,4%
Zuid-Limburg				8,5%	7,6%

C Arbeidsmarktregioïndeling

nr naam	nr naam
1 Groningen	21 Haaglanden
2 Friesland	22 Midden-Holland
3 Drenthe	23 's-Gravenhage
4 Regio Zwolle	24 Rijnmond
5 Twente	25 Drechtsteden
6 Noord-Holland Noord	26 Gorinchem
7 Zaanstreek/Waterland	27 Rotterdam
8 Zuid-Kennemerland en IJmond	28 Rivierenland
9 Groot Amsterdam	29 Rijk van Nijmegen
10 Gooi en Vechtstreek	30 Midden-Gelderland
11 Amsterdam	31 Achterhoek
12 Flevoland	32 Zeeland
13 Almere	33 West-Brabant
14 Stedendriehoek en Noordwest-Veluwe	34 Midden-Brabant
15 FoodValley	35 Noordoost-Brabant
16 Amersfoort	36 Zuidoost-Brabant
17 Midden-Utrecht	37 Helmond-De Peel
18 Utrecht	38 Noord-Limburg
19 Holland Rijnland	39 Midden-Limburg
20 Zuid-Holland Centraal	40 Zuid-Limburg

